

midőn a csörgi szőlőhegyen létező pincékben talált borokat, a mennyire felemészteni képesek nem voltak, — a horodk felekének beverése által a földdel itatták volna meg — ide érkezvén, miután egyebet nem találtak, a butorokat zúzták össze; később pedig a fegyverek is beszédettek, úgy hogy az egyet néhány évig kénytelen volt a czellővzeti nemes időtöltést nélkülözni.

A nőemnek kedvencz helye a *hétkapolna*, és méltán — mert nem egyedül a kedves hely, és gyönyörű kilitás teszi oly vonzóvá, hanem a meglepő csinnal elítelt kis imaház a belépőt akaratlannal is a mindenség imadására ragadja. Boldog asszony neve ünnepeknél itt bucsu tartatik, midőn nem egyedül a körvidékből, hanem távol helyekről is nagyszámú nép szokott megjelenni. A kápolna tisztán tartása, és őrizetére állandón van egy egyszemélyes, kit közönségesen *remetének* neveznek, ámbar nem szerzetbeli tag, hanem többnyire szegény kézműves, ki télen át üléstét folytatja, nyáron pedig a kápolnát környező kertek melletti; a kápolna aljában van egy befedezett nagyszéri forrás, mely kedves italu vízzel enyhíti a fáradt bucsunépet.

Az alsóbbrendű kézműves és köznépi fiatalság Vácztól Kósd felé, mintegy fél óra távolságra *cselvényi* puszta csárdájában találja nyári mulató helyét. Némelyek a közel szigeteken, vagy a Duna tulsó partján létező Boldizsár-féle révi koresmába mennek mulatni; azon uri rendűek pedig, kik zöldre kíváncsiak, és rövid kirándulásra szánják magukat, a kies fekvésű szomszéd verőzei vadaskertet, s ezt díszítő Migazsi-féle kastélyt keresik fel; hová olykor gözhajón is történnek mulatók kirándulások.

Télen Vácson is unalmas az élet. Van ugyan most már az előbbiek rendűeknek kaszinójuk, mely körülbelül 100 tagot számít, és folytonos gyarapodásnak örvend; de ha a helyiségét nagyobbítani, és a rendes évi díjt valamivel alább lehetne szállítani — jóformán még egyszer annyi tagot nyerne. — A közelebbi évben részvények alapján létesített „takarékpénztár“ reményen felüli jó eredménnyel működik. — A népesség arányában igen feltűnő a sok bolt, s különösen a sok fűszerüzem, főleg mióta a zsidóság ugy megszaporodott, s mind a mellett ritka eset ezen városos időkben, hogy valamelyik esődöt mondjon.

Vác lakosságának nagyobb számát a kézművesek teszik, kik közül számosan látogatják a távolabbi országos vásárokat is. Szegényebb sorsú kézművesek — nyáron át — a mezei munkától sem vonják el magukat.

Valamint a műveltebb osztály, ugy a köznép is igen szép vonását adja a vallásbeli türelemnek, mert alig lehetne esetet felhozni, hol egyenlenség vagy egymás iránti idegenkedésre a vallás különbsége nyújtott volna alkalmat, sőt inkább azt lehet tapasztalni, hogy a katolikusok nevezetesebb ünnepeit a más felekezetbeliek is megülik, és a vegyes házasságtól sem idegenkednek. Mi továbbá a munkásságot illeti, e részben mindkét nembeli alsóbb osztály dicsegetre méltó, mert míg a férfiak a gazdaság körül, vagy hajózással, és fuvarozással foglalkoznak, addig a nők házi teendőik mellett kenyérsütés, vagy más aprólékos kereskedés által iparkodnak valamit beszerezni, s csak a legszegényebb zsellérek szorulnak napszabani munkával keresni élelmüket.

A váci köznép viseletét nem lehet ugyan fényűzésnek mondani, hátrá a nőnem az egyszerűséget tullehadja, midőn főleg ünnep-napokon selyem, vagy más drága-szőveti nődolmányba, szerfelett bő kartonszőnyegbe, selyem kötény, harisnya, és fekete cipőbe öltözködnek; a menyecskek fehér, vagy fekete csipkés tarfjos főkötőt viselnek, a hajadonok pedig széles selyem szalagokba fonva lelógva hordják hajukat; a fiatalok közül némelyek az áldott krinóint is felkapták, de különben is mindnyájan szeretnek feltűnő vastagon öltözni. A férfiak sötétnek, vagy fekete posztóból viselnek egyszerű magyar öltözetet, melyekhez korodványi csizma, fiataloknál nem ritkán sarkantyuvál díszítve — télen fekete borsapka, nyáron pedig csinos pörge kalap egészíti ki az öltözéket.

(Vége köv.)

Dalok.

I.
Kigyuladt a hajnalcsillag keleten...
Kigyuladt a szivemben a szerelem. —
Az a csillag az égboltról lefutott; —
De én téged
Elfeledni
Soha többé nem tudlak! —

Virradozik, — kiderült az ég boltja,
Hajnalcsillag szép pirosra csókolta...
Hogyha mi is egymáséi lehetünk,
A szerelem
Szép csillaga
Földerítő életünk! —

Arozodon a forró könyű mért pereg? —
Ne szólj, ne szólj, kedves rózsám, értelek!...
Tudom én, hogy mi közöttünk nagy gát van; —
Azért van a
Szíved, arczod
Azért van oly nagy gyászban. —

Hajnal után jöni kell a nappalnak...
Hiszem én a jó Istent, hogy meghallgat! —
Csak azt mondja, csak azt sugja kebelem:
Az ármányon
Győz az igaz,
A kitartó szerelem!

II.

(Görögéből szabadon.)

Nem bánt engem kincs sovargás, —
Hiu pompa, pusztá fény: —
Zsarnok kényre, hatalomra,
Még inkább nem vagyok én!...
Szébb nekem: — lánykám ölében
Rám ha rózsák hullanak, —
S édes illat leng körülöm,
Csókodósván szakálamat. —

S mit törődjem a jövővel,
Csak legyen ma jó napom? —
S jó napom, ha perczet le
Vig pohár közt futatom. —
... Jer azért, igyál te is, ha
Éltesd sorsa jól megyen! —
És ha roszul, — akkor — akkor:
Még inkább igyál velem! —

Ilyés Bálint.

Wesselényi Ferencz és Széchy Mária Murányban 1644.

(Vége.)

Wesselényi a kitűzött napon egy kis csapatral a légyottra lovagolt. Az erdő szélén elvált társaitól, és csak heted magával — köztük Vadászi Pál, Farkas Ferencz és Farkas Fábán vitéz hadnagyai — felkereste a sűrűben a helyet, melyet Kádas élőszóval pontosan kijelölt volt. Mária késett, mert — a mint Kádas mondá — Illésházy reggeléhez fogta. Midőn megjelent, Wesselényi eléje sietett, hogy lováról leemelje, de a fűrge menyecske már a földre pattant, és magyarul * kezét nyújtott imádójának. Szép volt. Wesselényi leteríté neki a fűre palástját és lábait hozd. Beszélte szerelméről, boldogságról; szívét, kezét kérte, de vele murányi várát. Kiderítte a Habsburg-ház háladatosságát, és értésére adta, hogy a király halája neki fogja adni az egész apai örökséget, melyet most testvéreivel kénytelen megosztani. Mária tetszéssel hallgatta a deli férfút, ki a politikai kérdések közé oly kellemesen tudta belevegyíteni a leglángolóbb szerelmi ömlengéseket. Ha volt valaha ragaszkodás benne a Rákóczy párt-hoz, az engedett a szerelemnek: azonban el nem titkolhatta a nehézségeket, melyek a murányi várnak átadását majdnem lehetetlenné tevék. „A várkulcsok Illésházy-nál vannak; a vigyázat felette nagy, a szerelem és női ész azonban — tevő hozzá — fog módot találni diadalra.“ Bucsuzáskor a szerelmessé Wesselényi átkarolta a szép nőt, de ez kibontakozott „míg majd tisztességgel fognak ölekezhetni.“ Emléklül hajperczet hagyott Wesselényinek, mely jelentse, hogy a hány hajszál van benne, annyiszor gondolt rá Mária.

Mária el volt határozva, létrán bocsátani be Wesselényit a várba, könnyelmű kedélye daczára azonban az izgatottság majd beteggétette. Ha terve kitűződik, rá fogság, Kádasra bizonyos halál várt. Vizsgálódva járt

*) Datis pro veteri more dextris, mondja Kazy VI. 86. I.

körül a falakon, s mintegy játékból lelebo-csátolt ezernán kavicsot, és a legalacsonyabb, legalkalmasabb helyen is a falat 12 ölesnek találta. Azon ürtügy alatt, hogy párnái elrohadnak, mert eselédjéi létra hiányában a padlásra nem vihették szállótetni, Éva által Liszthynétől — ki honn nem volt — egy létrát hozatott, majd meg egy másikat szerzett, és a kettőt Murányalján készítette, és párnákba becsémpézett kötelekkel összekapcsolatván, a 12 öles hácsókkal állott. Rögton üzent Fülekre, hogy esütörtökön éjjel (jul. 5-én) az ut nyitva lesz a murányi várba. *)

Wesselényinek sem kellett több. Kiválogtatott 500—600 embert, lovas és gyalogot, maga mellé vévő Vadászy Pál, Gombkötő János, fileki hadnagyokat, — igazi típusait a magyar végbeli katonáknak, kik a törökön, svédén sok merész csínyet követtek el — a két Farkast, Karay Jánost és Fekete Lászlót, és megindult. Kalauz Piczek Jakab, fileki rab volt, ki régebben Széchy Mária-nál Murányban szolgált és az utakat jól ismerte.

A gyalogság valamivel elől járt, a lovas-ság követte. Másnap hajnalban Murány alá értek. Wesselényi 80 embert választott ki a próbára, s midőn besötétedett, a lesből harmadmagával Murányalja fal felé lopózott kémlelni. Utjokban tót parasztokra bukkantak, kiknek hiába mondák, hogy Illésházy emberei, rájuk mentek, és Wesselényi nem lehetvén nehogy a várban zajt támadjon; futni kényszerült; a kertek közt eltévedt és sokáig bolyongott, míg embereire akadt, kik Kazay alatt őt keresni indultak és a falut megszállták.

A kaland roszul kezdődött. A várban csend volt, és misem mutatta, hogy várnak rájuk. A katonák visszavonulást emlegettek, a vezéreknél sem tetszett a dolog, és egyik — Solymosi Ferencz — régi vitéz, nyíltan női ármányról beszélt. Wesselényi már ingadozott, már beleegyezett, hogy másnap reggel, miután a helyben — mintha a végett jöttek volna — kis rablást tettek, visszavonuljanak: midőn közelben fűtly hangzott, s egy embert láttak a sötétben, kit Mária küldött, megmutatni nekik az utat a hegytetőre. A „hóhér-bátya“ aljág lovagoltak, a honnan a gonosztevőket szokták a borzasztó mélységbe taszítani; ez volt a pont, melyen fölmásznok kellett. Leszállottak lovaikról. Az izmos, erős Wesselényi pihegy erőködött fölfelé; majd megállott, „már tovább nem mehet“, majd neki türkőzött és tovább ment. Fölvergődtek a vár-kertig, midőn fegyvereket hallának közeledni. A puskások löni akartak, de Wesselényi nem engedte, szerencsére saját emberei voltak, mintegy 15-en, kik másfelől kapaszkodtak föl a meredekre. Most a falak aljában keresgélni kezdék a létrát, lehuzott csizmákkal, nehogy valami neszt támaszsanak. Tapogatózva elérték a kaput. „Wer da!“ hangzott le a német ör kiáltása. Hallgattak, Wesselényi csendesen fölemelte puskáját, hogy leléjje, ha zajt talál tüni, de a katonák, mit sem hallva tovább, csendes maradt. A kapu előtt Illésházy-nak egy eselédjét lepték meg alva; a legény nem szólt, mert halállal fénygettek, azonban a létra nem volt feltalálható. „Látod, suttgó Solymosi, rászedett az asszony! Mindjárt kivirrad, a várbeliek ránk törnek, a parasztok hátban fognak és mind a harminczöten nyomorultan elve-

*) Murány bevételének napját sehol sem találom pontosan feljegyezve. Kraus, segesvári krónikájában jun. 5-ét mondja, de ez képtelenség, és talán csak tollhiba jul. 5. helyett, melyet a szövegben elfogadtam, mert Eszterházy nádor — mint leveleiből tudjuk, jul. 8-án Rózsahegy-en volt, Kemény pedig nyomban üldözte, és ekkor vette a hírt Murány vár elveszéséről „Rózsaberg táján.“

szünk! Menjünk vissza, még leérhetünk lovainkhoz, és mentve vagyunk!“ „Nem! — választott Wesselényi elkeseredve — inkább menjünk a várnak, vagyuk be a kaput, és vesszünk el, ha már veszni kell, bátran, férfiasan, a mint vitézekhez illik.“ E perczben fűtly hangzott, és Vadászy Wesselényi-nél termett. „Itt van Kádas, mondá, s a hü szolgál csakugyan közeledt, itt a létra, mely bennünket készen vár.“

Mária legnagyobb aggodalmak között küldötte volt már másodízben a hü szolgát. A véletlen eset, hogy Wesselényiék a sötétben a létrát meg nem találják, belé több félelmet öntött, mint a kemény férfiakba. A koczka el volt vetve, és neki merni kellett, ha Wesselényi nem is jelenik meg. Illésházy nevével, a várnagy, porkoláb aludtak, részben elázva a lakomától, melyet Mária már szállításból készítetett, csak saját eselédjeit tartá ében, kiket magához beszólítottán, újra hűségére fölesketett. „Látjátok — mondá — mily alárendelt állásban vagyok itt a várban, de szabadsítom órája közelget, és én hűségtekre számolok.“ Azután megparancsolá, hogy az öröket a falakon — kivévén a kapu-ért, a legmesszebbre esett a helytől, hol a létrát lebozsátani akarta — kötözzék meg és zárják el, mi nesztelenül meg is történt. Mária pisztolyt ragadva, aggodva figyelt ki a sötétségbe: de semmi rezst nem hallott, Kádas senkit sem talált. „Ha nem jönnek! — gondolá magában — ha az elfogott örök honlap elárulnak, veszve vagyok!“ — és megvillant agyában az ádáz gondolat, egyenkint lakására hivatni még az éjjel Illésházy tisztet, őket egyenkint leglyilkoltnai, és hivi élén nyíltan kibontani a királyi zászlót. Kádas e közben újra lement, és visszajött az örömhírral, hogy Wesselényi a vár alatt van.

A kalandoknak még néhány sziklán kellett fölkapaszkodniok, míg a létra aljához értek. Vadászy Pál volt az első a falon Kazay Jánossal. Egy német a párkányzatig érve, átvette magát a falon, mintha lovagolta, de sem előre, sem hátra nem volt mozdítható. A felmászkók megakadtak. „Vessük le!“ mondá Vadászy, azonban épen Wesselényi nyakába szakadt volna, ki utána jött, egyik inas a kardját, a másik puskáját vivén. Elrészgigálák a németet, és Ferencz felhagott a falra. „Hol van Mária?“ volt első kérdése, és a szép özvegy előtte termett. „Mindnyájan alszanak, mondá, most csak a kaput kell kinyitni és a künnlevőket bebocsátani.“ Kézénél fogta lovagját és házába vonta. A katonák bört kértek, de Wesselényi megtiltá az ivást és Budaházyért küldött. A várnagy reggeli pongyolában, papucsban csoszogott be; őss erezzent, midőn Wesselényi az ajtó mögött kilépve, hátulról vállára csapott és kérdé: „Ismersz!“ „Hogy jött be Wesselényi? kiáltá ámultan.“ „Semmi gondod rá! volt a válasz, vagy a király hűségére esküszöl vagy meghalsz!“ és Budaházy, a költők kőkemény vitéze, meghunyászkodva az esküt letévő Utána a porkoláb s a többi várbeli tiszték léptek be egymásután, a mint álmukból felrázták, és hasonlóképek cselekedtek. Nagy Ferencz, az egyik hadnagy — kivel Wesselényi régi haragban élt — roszul lett, midőn feje fölött a fileki kapitány kardját villogni látta, de Mária közbenjárására ő is kegyelmet kapott.

Midőn az órség részben lefegyverezve, részben a király hűségére fölesketve volt, Wesselényi a porkolábot Illésházyékhoz küldé a kulcsokért, melyeket a megrémült Éva szó nélkül átadott. A kapuk megnyitáltak és Wesselényinek időközben fölért csapatai ujongva, dob- és trombitászóval a várba tödultak. Wesselényi Illésházyékhoz védőséget állított, Évát nyájasan vizagztala, azután

Máriával — mint egy rosz nyelvű erdélyi krónika megjegyzi — elvonult, „nem tudom, imádkozni, vagy jóvőjőkről elmélkedni.“ Fő gondja volt, a várba behelyezkedni; azokat, kik a hűséget esküt le nem tévők, elbocsátáni, és Máriával megesküdni. A kaczer asszony nem akart vele négysem közl talákozni, míg harmadnapra — vasárnap, az elfoglalás után — pap, és pedig mivel katolikus nem volt kéznél, prot. prédikátor frigyüket meg nem áldá. Illésházy nevével bánatolom nélkül távoztán, Kemény János seregéhez sietett, elmondani, „hogy asszonyi csaltság által Murányára a fejedelemtől elesett.“ Kemény eleve megdöbönt, de ügyessége és szerencsége kikerült a kelepcezt, melyet neki Eszterházy szánt. Muránynak elveszése azonban mégis leverő hatással volt a fejedelmi pártra, és könnyen felfogható ingerültséget támasztott Mária ellen. Mig a császárné sajátkezü levelével tüntette ki: Kemény csipős észrevételeket tett rá („meghátgatta a várat és talán...“*) és Erdélyben, a szászvárosokban megbotránkozva beszéltek buja indulatáról, melylyel Wesselényinek szívet, kaput tárt; férjét, Kún Istvánt vadászni küldte vadusért, mig foga egészen más vadra fűjt, — Wesselényire, kivel aztán kizárt férjét közösen nevette**).

Mária, házassága után katolikkussá lett, de e házasságon nemcsak a segesvári és szesbeni polgárok, hanem a katolikusok közül is sokan megbotránkoztak, mert hisz még élt Kún István, és katolikus ember az erdélyi prédikátorok által kimondott elvást érvényesnek el nem ismerhette. A kérdés Lippay primás el is került, ki a hívek tájékozására, egyszersmind Wesselényi igazolására majdnem egy évvel később kimondá†), „hogy a nagyszombati, bécsi, grézi hittudósok, Delugo János jezsuita, római híres theologiai tanár egyhangu véleménye szerint jöllehet a kálvinista prédikátorok érvényes házasságot föl nem bonthatnak, s a házassági kötelék egyáltalában fölbonthatatlan; Wesselényi házassága mégis valódi, érvényes házasság, mert Mária-nak Kún Istvánnal való házassága, előtte felhozott nyomos okoknál fogva, kezdet óta érvénytelen volt!“ E homályos indokolás szintén ugy gyaníttatja, hogy Wesselényinek kedvezve kedvezett Lippay, mint azt, hogy oly dolgok fordultak elő Kún István házasságánál, melyeket csak valóperek aktáiban szokott a toll leírni, mely esetben Mária-nak megszökése is Kún István-tól meglepő magyarázatot és indokolást nyer.

Hasonló kedvezésben mint Lippay, részcsitét Ferdinánd is Wesselényit nevével. Hiába tett panaszt a Széchy-nemzetség a bitórló ellen, ki Murányba, Baloghba fészkelte magát: a királyi adomány szentesíté Wesselényi birtoklását, és ő Murány-nak örökös urává lett. Lépséről lépésre haladt a királyi kegyelemben, elérte a legmagasabb fokot, melyre magyar ember léphetett, elnyerte a világ első rendjét, az aranygyapjút. Egész életében megmaradt, minek magát Murány alatt mutatta: buzgó katolikus, jó hazafi, vitéz harcász, ki azonban becsét tulajdonított oly tárgyakkal is, melyek egy magasztos jellem őszhangzatos képebe semmiképp sem illelnek. Valamint nehékes, hogy ne mondjam ügyetlen felmászása a murányi sziklára nem igen hangzik össze a vállalat merészségével: ugy életében is néha Demostheneshez méltóan beszélt, máskor pedig hasonló volt a leglégháb udvaronchoz, mely valaha a fejedelmi kegyelemen sítkérezett.

*) Kemény önéletrésa 369. lap. Szalay kiadás.

**) Fontes Rerum Austriacarum Script. III. Kraus György krónikája. 144. és köv. l.

†) Pray kéziratai, 54. köt. Egyet. könyvtár.

Sokszor Zrinyi Miklós mellett állott, máskor Eszterházy Pált sem érte utól, egyben azonban állhatatos volt: Mária-t mindvégig szerette, ki rá a legnagyobb befolyást gyakorolta. Az összeesküvésbe, melynek Wesselényi a vasvári béke után részesevé lett, Mária nagyravágyó lelke hathatósan befolyt. Sötét gyauu támadt ellene, hogy férje halálát, ki utolsó lehelletével gyermekeinek ajánlá, sietteté, több mint gyauu, hogy leszenyei Nagy Ferencz, nádori ítélőmesterei szerelmi viszonyt kezdett, s e férfi volt egyike azoknak, kik elárulták: mig bécsi letartóztatásából Illésházy Kata, Gábor leánya segíté ki férjét, Csáky László által, és éltének végső örömét a vasmegeyi Széchyek nyújták az agg nőnek, kiket a murányi vártól elejtett*).
Pauler Gyula.

Hirlapirodalmunk a 19-ik században.

Negyedik közlés

1848 és 1849.

(Folytatás.)

„Futár.“ Bajza József 1849. jun. 12-én követező programot bocsátott ki: „Kossuth hirlapja iránt. Szerencsém van ezennel értesíteni, a tisztelt közönséget, miképen Kossuth Lajos ország-kormányzó ur — nem levén jelen állásával őszegyezethető, hogy hirlapot kiadjon vagy szerkeszteszen — mult évben „Kossuth hirlapja“ czim alatt kiadott lapjának tulajdoni jogát rám ruházta legyen. Ennek következtében Kossuth hirlapját, melynek szerkesztője eddig is én valék, folyó évi július 1. napjától mint szerkesztő-tulajdonos „Futár“ czim alatt folytatandom azon tisztelt honfak közremunkálása mellett, kik azta mult félévben is becses cikkeikkel érdekesek tették.

„Mint hogy nem up lap megindítója, hanem egy eddig általam szerkesztettnek folytatója vagyok, s a nyájas olvasóval nem ma találkozon első ízben, lapom szellemé felől kevés mondani-valóm van. Az megtartandja eddigi szilárságát és komoly hangját, s nemcsak hiv tükre leszen a napi eseményeknek, hanem egyenkint tájékozó a politika mezéjén, s általában szem előtt tartandja azon férfit elveit, ki új idoszakot teremte megváltójának, kik szellemereje — s a közbizodalom az ország kormányzó székébe emelt. Azt, hogy a Futár republikanus eszmék terjesztője leszen, talán felesleges is bevallanom. En óhajtom a köztársaságot, az egyéni szabadság legtagasb függetlenségére és a polgári jogok teljes egyenlőségére alapítva. Óhajtok erős kormányt, mely kezében tartsa a nemzet erejének főszálait, de mindenhát ne hivatalnokai, hanem a nép által legyen. A forradalmat zivatarnak tekintem, melynek erejét élesíteni kell mind addig, míg függetlenségünk tiszta nem leszen minden gatzól. Ezentul az országlant ismét le kell fektetni alvó helyére... Megjelenik a Futár hétfőt kivéve naponkint egy nagyiven. Előfizetési díja Budapestben házhordással boríték nélkül 8 ft, postán hatszor küldve 10 ft. kevesebbbszer küldve 9 ft. pengő. A Futárnak első és utolsó száma július 1-jén jelent meg, a kormány ügyei sebes hanyatlásával s annak a Tisza felé kivonulással Bajza is eltávozott Pestről, s azt Szegedre és Aradra követte.

(Marcius tizenötödike. 1849. I. 188. l. — Toldi: Bajza munkái Pest. 1861. I. 13. l.)

„Respublica.“ Szemere Bertalan közlönye. Erdélyi János szerkesztése alatt jelent meg Pesten 1849. jun. 17., az 1-6 szám élen egy hosszabb czikkel, mely irányát híven tolmácsolta, de melyet itt nem közölhetünk.

Szemere csak nevelte ezen lapját a zavart, egy pár cikke a Kossuth és Görgey közti viszonyokat fejtegetvén, bár némileg palástolva, Kossuthot látszék terhelni.

A szelid, kedélyes, politikával keveset foglalkodó, de nemzetét s annak nyelvét és szabadságát fűrön szerető Erdélyi, rokonszenvei és addigi szokásai ellenére, vállalta fel Szemere sürgetésére come politikai lap szerkesztését, melyet

*) V. O. Hajnik Imre, Széchy Mária atóló életévé. Pest, 1864.

azonban már a 14-dik számmal jul. 5-én Szokolai Istvánnak átadott, de a lap még azon hó közepén (jul. 9-én 18. sz.) az állapotok fordultával megszünt. Megjelent e lap hetenkint hatszor, hétfőt kivéve, nagy ívréten, négy hasábos egy iven; jul. 6-tól a Közönlöny meg nem jelenhetvén, a hivatalos közleményeknek hasábot nyitott; nyomtatta és kiadta Lukács László Pesten. Előfizetési ára félőrvé helyben 8 ft. póstán 9 ft. 12 kr, egyes száma 6 kr. p. p.

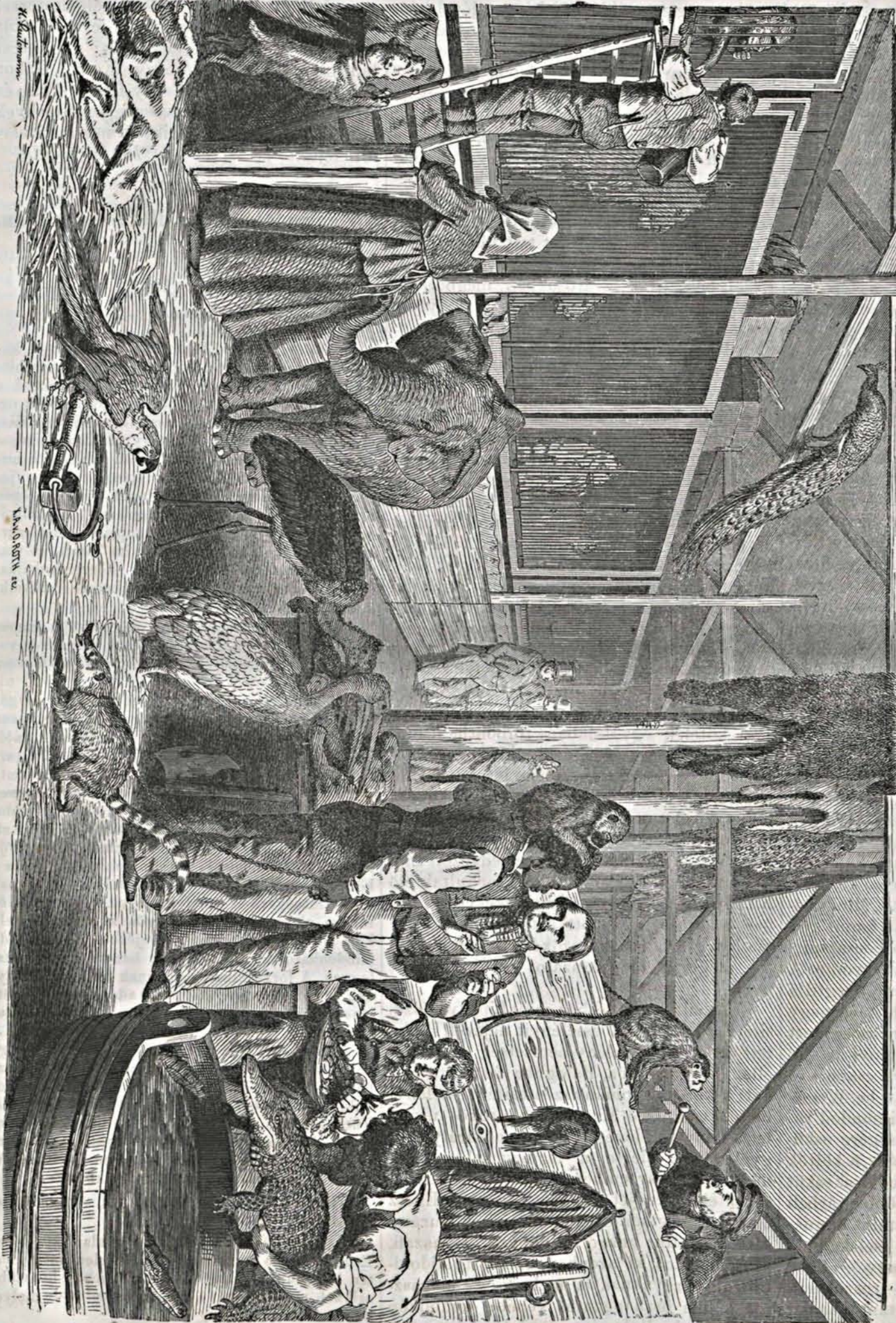
Közönlöny. 1849. II. 556. — Pressburger Zeitung. 1849.

egyedül az akkori cs. k. teljhatalmu polg. biztos b. Geringer Károly felszólítására és parancsára a „Magyar Hírlap” szerkesztését vállalta el, mely 1849. nov. 15-én indult meg, s ez új kormány közléseire szolgáló lapnak nyilvánított. A lap célját és belsejét a nov. 10-én megjelent program következő soraiból érthetjük: „E lap két főosztályra szakad, u. m. politikai — és nem politikaira. — I. A politikai osztálynak megint két része leendő, u. m. hivatalos és nem hivatalos. — A hivatalos részbe, a kormányi rendeletek, intézkedések, kinevezések s minden ilyen nemü tudósítások lesznek igatva. A nem hivatalos résznek három főrovata leendő, A) Magyar és Erdélyország, B) Ausztria, C) Külföld. — Mindenikben az egyes országoké a napi események, politikai hírek, s e körbe tartozó tudósítások lehető gyorsasággal és megválasztással közölgetnek, a honi, mint szintén külső ügyeket fejtegető, világosító, azokról értekező vezércikkek kíséretében. — A nem politikai osztály „Tárca” név alatt a tudomány és irodalommal foglalkozik, s tartalmát egyebek közt történelmi érdekes és tanúságos példák, statisztikai és földleirai, valamint a hazai történetek köréből vett közlések teendik. — ... E lapnak fő és minden körülmények közt változatlanul maradó célja lesz: a szeretett hon javát, és szellemi fejlődését gyarapítani.”

„Ne csak Istenben bizzunk, Emberségünkől álljon fel hazánk.”

(Görgey — Világos. Klapka. Komorn. Leipzig. Pest 1850. I. 146. Aufzeichnung eines Honvéds. Leipzig 1850. Grunow & Comp. II. 158. l. —)

„Szabadság” Krizbai Miklós szerkesztette

Reggeli látogatás egy állatseregletben.

Megjelent Pesten Kozma Vazul nyomdatulajdonos kiadásában mindennap (hétfőt kivéve) reggel, ivnagyságban. Előfizetési díja félőrvé helyben 6 ft., vidékre 7 ft. 30 kr. p. p.

(Pressburger Zeitung. 1849. II. 1208. 1226. 1318. — M. Acad. Almanach. 1863. 228. 229. — Új ismeretek. Pest, 1855. VI. 303. — Danielik. Magyar írók I. 68. 214. 556. — Új M. Múzeum 1850 — I. 64. l.) (Folytatás kov.) Szinyei József.

Reggeli látogatás egy állatseregletben.

Megszokta népünk a menaszéria néven ismert állatseregleteket is azon komédiák sorába számítani, melyek különösen vásárok alkalmával rendszeren a tágas piaczon tük föl sátorukat. Alig hisszük, hogy lenne vidék, hol ily állatsereglet egyszer másszor meg ne fordult volna, s bizonyosan mindenütt vannak, kik az idegen égalj hatalmas ragadozó vadjainak s tarka tollu madarainak szemlélésével egy délutánt gyönyörködve töltöttek el. S talán a sok vásári komédia közt az ily állatsereglet még legérdemesebb a megtekintésre, mert saját szemével látva, legalább híven megörzi az ember emlékében a természet azon teremtményeit, melyekről sokat hall ugyan, de legfőkébb csak a képzelődés után alkothatott magának rólok sokszor talán nem is helyes fogalmakat.

Egy ily állatsereglet találó képét látja mai számunkban az olvasó, melyen fúrge majmok, az állatseregletek ez elmaradhatatlan tagjai, továbbá a vasrácsozatu kalitkába zárt s még rabágában is méltóságteljes oroszán, azon tul a leopardok és hiennák ketrezei láthatók.

Legérdekesebb az állatseregleteket akkor tekinteni meg, midőn az etetés ideje közeledik. Ilyenkor az éhes vadakban sokkal nagyobb mértékben nyilatkozik azon ösztön, mely őket a szabadban zsákmányt keresni vezérli, vagy itt vas-

ketrezők rostélyait széttörni készíti, a mi természetesen nem sikerül, mi fölötti boszankodását, például a haragos medve egy tompa mormogással fejezi ki. A szabadon járó madarak, mint a gödény és a marabu, a már elkészített hústömeghez lopóznak, s belőle lopva néha meglehetősen nagy darabokat elfalnak a felügyelő háta mögött. A büszke páva, melyet tulajdonosa hihetőleg itt szerzett meg, hogy majd távol földön mutogassa, a magasba siet, hol tollainak szinompája annál szembeütőbb: míg a tarka tollu papagája haragosan áll szemben egy kis négy lábival, s bizonyosan megfutna előle, ha láncza lekötve nem tartaná! Egy fúrge majom a jámborszerencsen vállaira kapaszkodik játszva annak selyem hajával, melybe néha nagyon is belemarkol, de azért jó egytértesben vannak együtt, a mi nem csoda, merthízen mind a ketten egy hazának születtek. Ott egy fiatal elefánt unatkozik, míg időbb apró krokodilokat fűrészt egy szolga, a ki most még gyenyeg vendézeivel a Nilus homokos partjain bizonyosan nem szeretne egykor a szabadban találkozni.

A nagy fabódén kívül néha egy-egy láma vagy teve is nyugtókodik, épen elég nagy czégré arra, hogy a piac tulsó oldalán elhaladóknak is szemökbe tünjék, s magához vonja a közönséget, mely egy jól összeválogatott állatsereglet megtekintése után soha sem bánja meg, hogy érte az a néhány fillért zsebéből kiadta.

Lord Palmerston.

(Szül. 1784 okt. 20-kán. — Megh. 1865 okt. 19-én.)

Palmerston, teljes nevén Henry John Temple viscount Palmerston, hosszú pályafutás után, melynek minden mozzanata hatvan év világtörténetével szorosán együtt járt, „Pál mester” meghalt, s a megmerevült kézből kihullott gyepelő utósó rántásának engedve, mint a hatalmas erőből kilökött nyíl, még egy darabig azon irányban fog haladni a világtörténet, melybe azt ama 81 éves államférfiú hajtotta.

A halál sarlója az európai diplomatia Nestorát tehát szintén letarolta, kit a kérelhetlen arató eddig ugyszólván kifelelt. — A kikerülhetlen végzet nem aggastyáni ki-merültségben lelte Palmerston, hanem hivatali, tetterős működésének legjavában. A kipusztult Schwarzenberg-Bach-féle miniszterium oly fontosságot tulajdonított e férfinak, hogy egy szép vasárnap délutánon, a külügyi tárczáról való lemondását diadalmas falragaszokban tudatá a bécsiekkel, be sem várhatva a következő napot, melyen a hírlapok ugy is közölték volna ez „örömhírt”; — oly tény, melyre Bécsben még ma is emlékezik mindenki.

Ma ugyan senki sem akad már tul a Lajthán, ki, legyen bármily bárgyú, ujjongással fogadja a nagy államférfiú kimúltának híret.

„Mi engem illet,” írja egy londoni levelező, „a brit miniszterelnök s a tvertoni ravasz képviselő iránt sohasem viseltem ki-váló rokonszenvvel. Palmerston szavai hidegen hagytak és sohasem melegítették föl szí-

vemet. De miután apránként föl kezdtem fogni a politikai dolgok gyakorlati oldalát, csakhamar fölmertem jelentőségét s munkaerőjét e széles vállu aggnak, ki a legnehezebb terheket mosolyogva s szemhunyorítás nélkül hordozá.”

Cavourt kivéve, napjainkban senki sem vitt többet véghez, mint ő; s jelenkornak többi államférfián s fölfuvalkodott nagyságain a világtörténet fennakadás nélkül fog tovább haladni, csak annyiba véve őket mint bármely szabót vagy keztyűst.

Peel Robert, Canning, Walpole s Angolországnak több kiváló fiai maradandóbb érdemeket szereztek tán maguknak a haza körül, de egyikök sem használta föl a helyzetet oly hosszan és biztosan mint Palmerston, pedig mindig csak apró majoritásokkal

LORD PALMERSTON.

uralkodott; sikere abban rejlett, hogy mindig a két nagy párt, a „tory” és „whig”-párt közt semlegesen birt megállni, ugy hogy mindig egyik fél azt hihette, az ő részére hajlik. A legelső taktikusok közé tartozott, kik valaha léteztek s nemcsak nyilvános beszédekkel, hanem titkos machinációkkal is működött, mikhez Angolországban senki jobban nem értett mint ő. A sajtót, mint ez magától értetődik, a legnagyobb mértékben befolyásolta, s mennyiben ez Angliában, a szabad sajtó hazájában, lehetséges.

Ellenségei s barátjai számosan vannak az ily férfunak. Legkérelhetlenebb elleneinek egyike Urquhart vala; de ez inkább használt még Palmerstonnak, miután kifakadásai s igazolatlan példázásai arra, mintha Palmerston orosz pénzzel vesztegettek volna meg, ily állású és méltóságos jellemű férfi-

nak nem árthattak. A vitában azonban, még pedig a legfontosabb kérdések vitásában, gyakran legyőzte őt John Bright ellenállhatlan ékesenszólása s épen Cobden, a manchesteri reformátorok szelidlelkű Melanchtonja volt az, ki szédítő ütések mért a miniszterelnök fejére, ugy hogy ez sokáig sinlette az ily vereségeket. Benső barátai közé, a mennyiben egy diplomatának benső barátai lehetnek, számíthatta III Napoleont, ki Palmerston halála által azon egyetlen s hatalmas jó emberét vesztie el, melyet Angliában birt.

Albert herceg halála óta, ki a premiér lelke mélyéből gyűlölte, mert ő volt az, ki a herceget, midőn uralkodási viszketez nyilatkozott benne, a „prince consort”-ság háttárai közé utasítá vissza: Viktória férjének halála óta jutott Palmerston voltaképp teljesen a kormány élére s e perczől kezdve a királynőre nézve, noha ez csakugy nem állhatta ki, mint férje, nélkülözhetlenné vált.

Palmerston, ellenvetés nélkül, legnépszerűbb embere volt Angolországnak, s ha a királynő s a premier egy helyen, például az iparkiallítás-on egyszerre jelentek meg, mégis Pannak jutott a közfigyelem oroszlan része. Mihelyt e barátságos, mosolygós aggastyán mutakozék valahol, ezereen voltak nyomában.

Szivóssága, munkaereje s derűtlése, mely igazi, telivér angol humorban nyilatkozik, példátlan. Midőn a többi parlamenti tagok a kimerítő ülés után hatalmasan étkeztek s leráztak magukról minden gondot: az öreg premier még csak ilyenkor, hajnali 4 óra után, midőn a gyűlés szétszólt, kezdé meg sajátképeni világmozgató munkálkodását, gyorsan és sürün vetve egymásután világosan irt, gömbölyü betiket, melyeknek mindegyike hatalmáról s éles elméjéről tön tanuságot. Palmerston, kinek minden idejét a legfontosabb állami ügyek foglalák el: mind a mellett lopott magától perczeket, hogy jóiú levelkéket írkaljon barátainak s nagyon harmadrendű dolgok lehetnek azok, miknek elintézését titkárjára birta. Mindenül maga volt, s ha nevénel estélyre gyűlt össze a társaság, néha belépve a termekbe, a theából néhány sor hörpöntett, a hölgyeknek udvarolt, vagy egy-egy adomát elmondva, mikben mint minden nagy ember, kifogyhatatlan volt s melyeket a legszerencsésebben tudott alkalmazni, vagy a legközönségesebb tárgyról beszélgetve, izléssel és szellemmel: rövid időzés után ismét visszatért dolgozószobájába.

A Piccadilly-városrész 9-dik számú házából, melyben a miniszterelnök lakott, még akkor is derengett lámpafény az ut-

II. 710. — Pester Zeitung 1849. I. 5714. Levitschnigg Kossuth u. seine Bannersch. 296.)

„Komáromi Lapok.” Megjelentek Rév-Komáromban 1849. jul. 11-től — Okt. 1-ig 1. — 68. szám 270 lap, Friebeisz István szerkesztése alatt, vasárnapot kivéve naponkint egy szám negyedrét (3 hasábu) féliven; kiadta és nyomtatta Szigler Antal „Szigler testvérek könyvnyomdája” czég alatt. — Szeptember végnapjaiban, az egyezkedés ideje alatt egy magyar törzsiszt által censuráltott. Előfizetési ára egy óra helyben 1 ft. 15 kr.

az oroszok bejövetele előtt Kolozsvárt, megjelent belőle 4 vagy 5 szám.

(T. Nagy István ur szives közlése után) *) „Magyar Hírlap”. Szilágyi Ferencz 1849 vé-

*) E helyen alkalmat vesszünk figyelemzetni e czikk t. íróját, hogy — mint hitelt érdemlő erdslyi ismerőseinktől halljuk — 1848 nyarán Erdélyben Czik-Szeredán is jelent meg egy rövid életű, durva kiadésu kis lap, melynek nevére már nem emlékezünk, de melyet akkor általánosn Bem tábornok organumának tartották. Talán erdslyi olvasóink többébb felvilágosítást adhatnak róla, hogy akkori lapjaink névsora teljesen kiegészítve lehessen. Szerk.

czára, midőn a nap már fölszállt az óriási város házaí szajongó néptömege fölé.

Palmerston igazi gentleman vala, nyájas, bőkezű s nem tartá soha szégyennek, hogy anyai ágon kalapostól származik. Mint minden angol, nagy barátja volt a sportnak; dolgozó-szobáját a legértékesebb fegyverek díszíték, istállójában a legdrágább lovak álltak s egy-egy futtatás eredménye sokszor izgatásba hozta. Még a legutolsó időben, eszmentes napokon, a 81 éves férfiú mérföldeket lovagolt s csak is a testi épség magyarázza a roppant szemlemi tevékenységet, mely benne soha sem erjedett el.

Az angol parlamentben jobbra oly öregek ülnek, kik túl vannak a hatvanon, de azért őket nem tekintik öregnek, mivel Angliában, hol a hosszú életű emberek s különösen a hosszú életű államférfiak napirenden vannak, ezt a szót „aggastyán” nem is ismerik.

Palmerston életét megírni — ez annyi, mint egy évszázad történetét megírni. Akkor született, midőn II. József császár uralkodék s nagy Frigyes tart a porosz trónon, Belgium Ausztriához tartozék, Hollandia köztársaság, Velence, Genua, Ragusa független városok valának s Görögország a töröknek hódolt. Tulajdonképpen a nagy francia forradalmat, Lengyelország földarabolását, Dél-Amerika elszakadását, a Wásák elűzetését s a Bernadotte család trónra jutását, az első császárság bukását, a görög forradalmat, Belgium önállóságát, a júliusi s 48-ki forradalmakat, Lengyelország több rendbeli fölkelését, az amerikai polgárháborút s az észak győzelmét. Kortársa volt öt német, illetőleg osztrák császárnak: II. József, II. Lipót, II. Ferencz, I. Ferdinánd, I. Ferencz Józsefnek; öt porosz királynak: II., III. s IV. Frigyes Vilmos s I. Vilmosnak; öt orosz császárnak: II. Katalin, Pál, I. Sándor, Miklós s II. Sándornak; öt francia királynak: XVI., XVII. s XVIII. Lajos, X. Károly s Lajos Fülöpnek; három Napoleonnak, négy svéd királynak: III. és IV. Gusztáv, XIII. és XIV. Károlynak; öt dán királynak: I. és II. Frigyes, VII. Keresztély, VII. Frigyes s IX. Keresztélynek; négy spanyol uralkodónak: IV. Károly, Bonaparte József, VII. Ferdinánd s II. Izabellának; öt szárdinai királynak, kik közül az utolsó Olaszország királya: Victor Amadeus, I. Victor Emanuel, Károly Felix, Károly Albert s II. Victor Emanuelnek; hat szultánnak: Abdul-Hamid, III. Szelim, Musztafa, II. Mahmud, Abdul-Mesid s Abdul-Aziznek; az eddig létezett összes észak-amerikai elnököknek: Washington, Adams, Jefferson, Madison, Monroe, Adams, Jackson, Harrison, Tyler, Polk, Taylor, Fillmore, Pierce, Buchanan, Lincoln és Johnsonnak; végül kortársa volt 14 angol miniszterelnöknek: Pitt, Addington, Fox, Portland, Perceval, Liverpool, Canning, Wellington, Grey, Melbourne, Peel, Russel, Derby s Aberdeennek.

Válasz Szilágyi Ferencz urnak.

Szilágyi Ferencz ur „Nyilatkozat”-ában (V. U. 46. sz.), az általa 1841—1848-dik években szerkesztett, s a „Hírlapiródmunka a 19-ik században” című cikksorozatomban említett lapja, a „Mult és Jelen” mellett védelemre kel. Ezt jól teszi, de egyúttal egy cselekszik, mint azon római imperator, ki szenatorainak egy közös fejet ohajtott, hogy azt egy csapással leithesse. Felelősek tartanak az említett nyilatkozatra válaszul, minthogy arra már a szerkesztőség megfellelt; de Szilágyi Ferencz ur nyílt felhívására szükségesnek látom, hogy — nemcsak fentemlített cikkek érdekében, a Vasárnapi Újság tekintélyért, hanem Szilágyi Ferencz urnak az idézetem jó hiteli hírlapok- és művekre kimondott kártható ítélete ellen felszólaljak.

Szilágyi Ferencz ur herculesi munkát kíván tőlem, midőn azt akarja, hogy az 1841—1849-dik évekbe eső 200 hírlapot átolvastam legyen; mindazáltal ettől sem jédekem vissza, hanem felkutatam, a mit lehetett s így körülbelül a cikkekben felsorolt hírlapok felét, ezenkívül vagy 300 egyes művet, ha szóról szóra nem olvastam is el, de figyelemmel átlapoztam, sőt azokból kivonatokat is tettem. Nem rajtam mult tehát, hogy a „Mult és Jelen” hírlapot minden kutatásom daczára sem fedezhettem fel; pedig nevezetes könyvtárakban voltam, hol több jeles erdélyi hírlap, mint az „Erdélyi Híradó”, a régi „Vasárnapi Újság”, „Ellenőr”, „Honvéd”, szép sorban feltalálhatók. Szilágyi Ferencz ur, mint történetíró tudni fogja, mikép bármely történeti cikk megírásához — ha az eredeti okmányt fel nem fedezhetjük — elégséges ha az egykoru, hittel érdemű tonuk arra vonatkozó feljegyzése t használatjuk. Így cselekedtem én is, azért: ha Szilágyi Ferencz urnak saját kifejezése szerint jobban tetszik, „más szájjal entem.”

Igéretem azonban, hogy ha a „Mult és Jelen” hírlapot megszerzhetem, figyelemmel átlapozom, s a netalán általam elkövetett hibákat helyrehozom. Addig is, felkérem Szilágyi Ferencz urat, hogy az általam idézett következő adatokat, illetőleg azok hitelességét megcáfolni sziveskedjék.

A „Pesti Hírlap” 1843. évi jan. 5. 210. számában: „A magyar irodalom és művészet 1842-ben” című cikkben szóról szóra ez áll:

„A „Mult és Jelen” s „Hon és Külföld” című kis hatású politikai és tudományos lap, épen ellenkezője, koránem méltó versenytársa az Erdélyi Híradónak. Erdély közügyeinek megvitatásába ritkán bocsátkozik, s ha teszi, még ritkábban van benne közönet. Általában kevés érdeket közöl a jelenből. A multa néve historiai tekintetben, sok jeles adattal állt elő, de pragmatikát nem bélyegzi azon jó szellem és nemes irány, mely egykor azon lapok szerkesztőjének Kilió című folyóiratát oly közkedvességgel olvassmányá tévé.”

Az Athenaeum 1841. aug. 24., 24. számában a 383. hasábon: „A magyar olvasók 1841-ben” című cikkben:

„Az erdélyi német hetilapnak Satellit című melléklapja 55. számában ime mit olvasunk: „Uj folyóiratunk, Mult és Jelen, nem létezik hosszú életet igérni. Julius 2-án nem jelent meg, mert alig volt 200 előfizetője, ideértve azokat is, kik még az év elején egész évre fizettek elő. Mint hallik, a szerkesztő két postnapot bevár, hogy folyóirata meg, vagy meg nem jelenhetéséről határozhasson. Mindig káros a hazai irodalomra nézve, ha ilyenét vállalatok oly hirtelen megbuknak. . . A M. és J. Honával és Külföldével együtt bukásához készül, és ily hirtelen, mert a mult fél-éves részvét mutakozott íranta, közel 800 előfizetője volt — mi a szegény Erdélyben elég, hol olvasni szeretnek, de könyvet venni kevésnek van módja — most pedig csak egy negyedrésze a nyolcszázának!”

Az Athenaeum 1841. aug. 29., 26. szám. 414. hasábon: „A magyar olvasók 1841-ben”:

„A Mult és Jelen s társai az a panasza . . . a szerkesztés nehézsége, nincs benne semmi agilitás és könnyűség. Czikkeit januáriusban kezdi s miután száz meg száz falatokra felszegedte, mint a bécsi ember a görög dinnét, márcziusban végzi. A görög dinnét nagy darabokban szeretik, „mi magyarországiakul,” vagy épen nem eszük, ha még oly jó, még oly éret is. Jók és szépek a kiliói cikkek, de két óker nem a Kilióban adni; hírlapban sokféleség kell.”

Pesti Hírlap 1848. máj. 18., 59. szám, 448. lapon:

„A gondolat- és írási szabadság tettele életbe van léptetve. Ennek tulajdoníthatjuk, mikép az absolutisticus irányú Mult és Jelen fedettni akarván, önmaga által is megszűnyelt multját, egyszerűen „Jelen”-né változott. De a csamaeleoni ügyességet nem bírta jól. A forradalmi iránynak a „J.” sem volt képes megfelelni. Azért szerencsésen meghalt, és el is temetett. Hogy pedig előfizetőit kártalanítsa, mint nálunk a Heltilap, „Márczius 15-ét,” úgy amaz az újonnan kezletkezett „Ellenőr” fogja küldeni hátramaradt számaiért. A kárpótlás tökéletes.”

Pesti Hírlap 1848. jun. 6., 75. sz., 518. lapon: „Szilágyi Ferencz az újabb események közepette azt gondolta, hogy ha Mult és Jelen című lapjának első címét elhagyja, azzal eddigi bünei alól is absolváltatik, hanem a közönség par malheur másképp gondolkodott, s azt mondá, hogy a mely Jelennek oylan Multja volt, mint a Szilágyi

— az életre nem érdemes. Ez rövid históriája azon érzékeny történetnek, mely a Jelen című politikai hírlap két hetes működésének gyászos halálával végződik.”

Pesti Divatlap 1848. apr. 1., 16. szám, 420. lapon: „Lapjaink márczius közepe óta” című cikkben:

„Mult és Jelen még egy pár nappal ezelőtt ugyancsak káromkodott a francia forradalom ellen. s most dióséri a kolozsvári mozgalmakat, Neki már többé nincs se jelene se jövője, — multja által vesztette el.”

Pesti Divatlap 1848. apr. 22., 19. szám, 518. lapon: „Fővárosi mozgalmak” rovat alatt:

„A Mult és Jelen című erdélyi lap most már csak „Jelen” címet visel. Szégyelli multját, azért hagyta el.”

Ujabbkori Ismeretektára. Pest, 1855, VI. kötet, 303. lapján: „Szilágyi Ferencz (első) életrajza” rovatban:

„1841 elején Szilágyi Ferencz mint hírlapszerkesztő a politikai pályára lépett. Erdélyben 1827 óta az egy „Erdélyi Híradó” cz. politikai hírlap létezett. Az 1831. keletkezett s mindinkább terjedő politikai mozgalmak és ellenzékiallakások, mik kivált a megyei életben s az 1834—35-i erdélyi országgyűlésen jelentkeztek, kiváratossá tették a kormány részéről a közvéleményre sajtó utján is hatni. Az „Erdélyi Híradó” ellenzékli lap ellenében a conservatív és kormányérdekek képviselésére Kolozsvárt egy második lapnak alapítása szükségesnek ítéltetett, melyre Sz. „Mult és Jelen” cím alatt engedélyt nyert. „Hon és Külföld” tudományos és szépirodalmi lappal együtt. Ekét folyóirat a kifejezett irányban 1841—1848 közepéig tartott. — Az 1848. évi mozgalmaknak Szilágyira nézve, a nevezett lap megszűnésén kívül, még azon következménye is volt, hogy Kolozsvárt, a személyét fenyegető vétség megelőzendő, april 8-án éjjel el kelle hagynia, miután ugyanaz nap a politikai ingerültség különbözőleg tört volna magának ellenében utat, p. o. ablakai beverettek, a „M. és J.” nyilvános helyen megégettették. . . .”

Kövér L. Erdély története 1848. ben, Pest, 1861, 14. lapon:

„. . . egyebek közt a conservatív „Mult és Jelen” politikai lapot, egyik cikkéért megégették.”

Ne gondolja Szilágyi Ferencz ur, hogy én írói becsületét akartam ezzel megsérteni, hanem az igazságnak tartozó köteleiséget hittem teljesíteni. Ezenkívül én Szilágyi Ferencz urat mint történetíró tisztelem, sőt „Kilió” című művét könyvtáramban is tartom, a „Hon és Külföld”-ben megjelent historiai cikkeit pedig ifjúkori kedvenc olvasmányim közé sorozom. Azt sem tartom bűnnek, ha valaki conservatív lapot szerkeszt, sőt ellenkezőleg, bizonyos körülmények közt conservatív lapot szerkeszt, dicséretre méltó dolog.

Ne gondolja továbbá Szilágyi Ferencz ur, hogy nekem örömet okozott, midőn ablakai beverését körülményesen leírta, jobban teszi vala, ha azt valamelyik vezérékikében felmutatná ad normam: „Tempora mutantur et nos mutamur in illis.” En lelkemből gyűlölök ily aljas tüntetést, de még inkább gyűlölöm azt, ki hasznaló tüntetésre okot szolgáltat. Inkább szerettem volna, ha a helyett Szilágyi Ferencz ur felvilágosító észrevételével elősegéli vala, az előtte oly igen gyűlöletes cikk alapos megírását; azért valamint azoknak, kik e tárgyban eddig is szives segítségüket nyújták, közö etem nyilvánítom, ugy felkérek mindenkit, ki e tárgyban competens, ne vonja meg tőlem az előtte tudva levő, bármely hazai hírlapra vonatkozó hiteles adat közlését.

Végül Szilágyi Ferencz ur megvigasztalására álljon itt még a következő történeti adom:

Raleigh London egyik fogházában írá halhatatlan „Világtörténelmének” második kötetét. Épen lakása ablakán állott s a történetírói hivatásáról s az igazságot megillető tisztelétről elmélkedék, midőn figyelme a ház udvarában keletkezett nagy zaj és csoportosulás felé irányult. Látta, hogy egy bizonyos egyén, egy másikat — kit öltözetéről ítélve, katonatisztnak tartott — megütött, mire ez kirántván kardját, keresztüldöfé az öt bántalmazó egyént; ez pedig, még előtt esését volna, bottal löette ellenfelét. Az örök foglyul ejtéek azonnal a tisztet, ki eszmélet nélkül megült a földön, és magukkal vivék; ez alatt a megölt ember hullája is néhány ember által — kik a tömegben csak nehezen hatolhattak keresztül — elvitették.

Másnap Raleight egyik barátja, ki komoly s szigorú becsületességéről volt ismeretes, látogatta meg. Ennek elbeszéli Raleigh az tagnapi

kalandot, melynek tanuja volt s a mely oly élénk benyomást tőn red. Mily nagy lett azonban csalódása, midőn barátja nyilvánította, hogy elbeszéléséből egy szó sem igaz; hogy azon katonatisztnak tartott egyén, nem volt tiszt, hanem egy külföldi követ szolgálja és ő tette az első ütést; hogy az említett szolgáló kardját ki sem huzta hüvelyéből, hanem az a másik rántotta azt ki, s mielőtt valaki kiragadhata volna kezéből, keresztül ütötte vele a nevezett szolgát; hogy erre egy a tömeg közül bottal földre ütötte a gyilkost s a jelen-volt néhány idegen elvívte a meggyilkolt hulláját. Hozzá tévé még, hogy a királyi udvar részéről rendelt bocsátatott ki, hogy a gyilkos azonnal törvényt vizsgálata alá vesseék, s az illető törvényték kegyelmet nem ímervé, szigoruan járjon el ez ügyben, mert a meggyilkolt a spanyol követ egyik főbb szolgálója volt.

„Megedj — válaszolá Raleigh barátjának — ha talán tévedhettem is a gyilkosnak állását illetőleg, hanem hogy a többi körülmény a legkisebb részletig való, arról biztosíthatlak, mert saját szememmel láttam az egész esetet, mely épen itt szemben velünk, ablakom alatt történt, azon a helyen, hol a következő egy kő a többi fölött kiemelkedik. — „Kedves barátom Raleigh — válaszol a másik — hisz én épen azon a kövön álltam, midőn az említett esemény történt, sőt ezen karczolatát is, melyet itt arczomom láthatok, azon alkalommal kaptam, midőn a gyilkos kezéből a kardot kiragadtam; azért becsületesre mondom, csalódtál a legesekélyebb részletben is.”

Sir Walter Raleigh, magára maradván, kezébe vette Világtörténete második kötetét, mely már egészen be volt fejezve, elgondolkozott a fölötte, mi vele legközelebb történt s így szólott magában: „Hány hamis adat lehet ezen munkában! Ha én magam nem szerezhetek bizonyosságot oly eseményről, mely tulajdon szemem előtt történtik, miként kozzáthatom olyasminek elbeszélését, mely évezredekkel születésem előtt, vagy habár életemben, de távol tőlem — történt? Igazság, igazság! ime az áldozat, melyel nekem tartozom. . . .” S ugyanazon perczen kezirát, több év munkáját tűzbe dobá s nyugodtan szemlélé, a mint azt a láng, az utolsó levélig megésmesztette.

Vasárnapi beszélgetés.

Választás a belvárosban. — A külvárosok. — Csupa éjlen! Pest, november 26-kén.

A választás napja! Fejünk fölött borongó köd, lábunk alatt híg sár, a szívben lázas türelmetlenség, torunkban eget hágató éljenek, kezünkben zászló vagy esernyő s fejünkön tollas kalap valának, mely ezen vagy azon jelölt színeit hordozá.

Kedvezőlen idő! De hátha térdig ért volna, mégis minden „legény” megállja vala a sarat. Minden ablakban földig érő lobogók, melyek néma kortések gyanánt ütek le a bóbításkorú a bokráttát, ha mást éltünknek, mint a kinek nevéét hirdették, vagy bojjajkkal megvergeték vállunkat, ha egyet vallottunk velők.

Korán kellett s voltak sokan, kik atról való féltükben, hogy tán elmulasztják a kitűzött órát, inkább le sem feküdtek s kávéházakban, vendéglőkben tölték az éjt, teázva, teázva, szivarozva, szónokolva s vitakozva. A különben újságíróvá község oda sem nézett a tenger hírlapnak, sőt, mert a vendégek teleültek minden székét, pamlatot s asztalt: nyálábra fogtak, pártszínezetre való tekintet nélkül, Naplót, Wiener Zeitungot, Hont Freie Pressét, Idők Tanuját, Vasárnapi Újságot, Ostdeutsche Postot stb. stb. s hevenyésztek belőle kanapét, vagy padkát, vagy mit tudom én mit. Othton a tüzhelynél s a kandalló körül a sör vagy tea mellett, a nők, anya s lány a reményteljes fiúk, de még a cselédség is szavazott egymásköz s bár jobbra a családív választotta mellett buzdólkodtak, akadt elvívte néhány oly eset is, hogy a feleségnek Kemény kellett, míg ügyvéd férje Ráthot emlegette, vagy a hajadon, ki a mindenféle emancipációval kecsgették Schwarcz Gyuláért rajongott, fölmondta a barátságát s a szerelmet Gorovét éltető jegyesének sat. sat.

De hisz ezek mind kivételek. Győzött, ropant többséggel győzött az igazság és a józanság. Már korán reggel beszédék, zajos csoportok élénkítették a főváros utcáit. A vörös tollak

Ebből a következtetést mindenki megteheti magának; én azonban, miután sem Raleigh nem nem vagyok, munkáimnak sem tulajdonítok valami világra való fontosságot, keziratom nem hamvasztom el, hanem Szilágyi Ferencz urnak figyelmébe ajánlok egy magyar példabeszédet: „Nem zörög a haraszt, ha szél nem fú!” Pozsony, 1865, nov. 15. Szinnyei József.

Egyveleg.

(K.) — Titkos nem titkos bajoknak, a hajnak, a bőrnek, tyukszemnek, fognak és körömlök van már korunkban orvosa, s ime az embri lány legnemes részéről: a lélekről megfellekzoni látszanak az európai fakultások. Amerika, a gyakorlatiaságról híres, sőt hírhedt Amerika e tekintetben is tul tett rajtkun, mint az a következő esetekből kiviláglik.

Az újságokban következő hirdetés volt olvasható: „Az erkölcsi ember újjászületése. — A tisztelétré méltó X. ur, kinek orthopaedicus spiritalis gyógyításai ismeretesek, még néhány lelki betegét felvállal. Szükség esetében a házhoz is eljár.”

Crandon József, Maine állam polgára, kapott az alkalmon, s belátván, hogy lelkenek gondos ápolásra van szüksége, meglátogatta X. urat, valódi nevén Oswood Jerobámot. Az orvos megtagadta íterét, s kimondta, hogy egy év alatt helyreállítja lelkét. — „Mit fizetek aztán?” — „25 dollár.” — „25 dollár! orvos ur, alászólgája.” — „Na, legyen hát 20 dollár, további ismeretség kedvéért.” — „15 lesz, egy penny-el sem több.” — „József, mit gondol ön: 15 dollár! Nem szégyenli?” — „Orvos ur, kénytelen leszek máshoz fordulni.” — „Na, legyen hát, de csupán a szegény beteg lélekre való tekintetből.” — A szerződést megkötötték, s Oswood Jerobám nagy tüzzel hozzá fogott a gyógyításhoz. — Az éltelt, az orvos tisztelétről követelte, de Crandon kimondta, hogy egy sillinget sem fizet, mert lelke most is olyan beteg, mint egy év előtt.

A dolgot esküdtszék elé került. A tisztelétré méltó Oswood Jerobám elfádat, hogy ő mindent elkövetett, verejéssel prédikált, az elkabulásig bölcselkedett, de Crandon lelke kétségkívül meg-

TÁRHÁZ.

haragosan néztek farkasszemet a fehérekkel, a szőzatos kortések minden sarkon leve szőzékét, az ingadozókat harsány hangoz s meggyőző okokkal terelték a jó utra. A pártivek sokat mondó kézszerítást váltottak és megindultak választani.

A belvárosi, természetesen, a legesendesebben ment volna, ha az ellenjelölt nélkül álló országos férfiut, Deák Ferencz, mindamelllet nem vívátozták viharos kiáltásokkal. Mily nagy és lélekemlé tudat rá és ránk nézve! A jeles fiakban gazdag országából nem került ki egy sem, ki csak távolról is arra gondolt volna, hogy a „haza bölcsé” ellen föllép. A díszes zászlókban messze tündöklő név tehát kikerült a szelenczéből, a főváros s nagy Magyarországi örömeire s büszkeségére!

A Józsefvárosban különös dolog történt. A Szilágyi pártján levők annak idején jelenve, a Szentkirályistákból de még csak egyet sem letek ott, mert ezek a kétségben fölött álló szótöbbségben bizva, lassan szedelőzködtek. S a mit csakugyan senki sem várt volna, megválasztották Szilágyit s épen akkor harsogtaték e nevet a csekély számú választók, midőn az ellenpártiak tömegesen indultak a nemzeti lovardába. A törvény értelmé szerint ugyan amaz alig százra menő kis töredék győzött volna — ha az egészségek egy kis bibéje nem volna. Átalan elterjedt hír szerint, a Szilágyisták megkérték a főváros kapitányát, hogy könnyen érthető összekozozásoktól tartva, a két test külön-külön válasszon. Mi lón eredménye, elmondunk. Kétes az mindenesetre s nyilván a Józsefváros azon különösségnek lesz színlénye, hogy ott a választás után s fognak választani. A Szentkirályi hívei azonban mind a mellett szavazának s néhány óra alatt 1200-zal mutatkozott a többség. Ha a Szilágyiak részéről ez párt-csel volt, egy bizony az nem tartozik a legeserendesebbek sorába.

A szomszéd Ferenczvárosban is ugyancsak zajongott a sokaság. Rövid ideig tartott ott a küzdelem s a győztesek Horváth Károlyt riazdották. A népszerű Rottenbiller tehát kisebbségben maradt. Megvigasztalhatja magát különben azon rögzött betegségben szenved, mely ellen nincs orvosság. Ellenben Crandon azt állította, hogy lelke eleinte nem volt gyógyíthatlan, s hajlandó azt hinni, hogy az orvosság rontotta el. Azon felül volt egy időszak, midőn javulást érzett, de akkor az orvost egy meetingbe hívták Inesportba, mire minden józan okosság daczára ott hagyta betegét, a ki azon perczolt kezdve világos visszaesést érzett agyában.

Az ügyet jól meghányták vetették. Tizenkét esküdt közül tizenegy Oswood javára ítélte, de a tizenkettedik nem volt tisztában a felett, hogy van e hát Crandon Józsefnek tulajdonkép lelke. Minthogy pedig az esküdtek teljesen egyhangú nyilatkozata esküdtszékli ítélet hozatalára mulhatlanul szükséges, az ügy rendes törvényték elibe utasított.

(K.) (Némely állatok régisége.) A francziák egyik nevezetes tudosa, Geoffroy Saint Hilaire, egy kitűnő értekezésben követezőket jegyzé meg némely háziállatainkról: A juhról a Genesis mindjárt első lapján, hasonlított a Zend-Avesta, a Védák könyve és a Chon-King is emlekszik. Követezőkép a juhot ázsiai eredetűnek kell tartani, valamint a tehenet is hasonló okokból. A macska valószínűleg szintugy Ázsiából ered, a felis moniculatától. A macskáról mint háziállatról, ama legrégebb könyvek nem tesznek említést, míg Egyiptomban nyomai találhatók ennek. Annyi bizonyos, hogy keleti eredetű. Az ázsiai ódon könyvek a kecskéről is tesznek említést, azonban Egyiptom hajandkorában is találkoztunk vele. Eredeti fajának a capra aegagrust kell tartanunk, mely Kis-Ázsia és Perziában ma is ismeretes, és a mi kecskékhöz különösen szarvaiban hasonlít. Tyukokat a régi prsáknál már találunk, sőt némely keleti hit parancsolta, hogy minden hívő egy tehenet, egy kutyát és egy kakast tartson udvarában.

(Rsz.) — (A jászutak létszáma) a legujabb összeírás nyomán 7131-re megy. — Az ausztriai birodalomban van 711, — Angliában 391, Belgiumban 542, Franciaországban 2203, Németországban 561, Syanyolországban 742, Amerikában 246, Mexikóban 20, Missouriban 403, Napólyban 206, Németalföldön 201, a pápai birtokon 462, Sziciliában 267, Sardinianban 277, Oroszországban nincs egyetlen egy sem.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 48-ik számához 1865.

Irodalom és művészet.

— **Nádor-émlék.** Ily cím alatt jelent meg napokban egy, minden irodalomnak díszére való, pompás kiállítású mű *Heckentast Gusztáv* kiadásában. A díszmű egész címe: „Nádor-émlék. József cs. k. főherceg, Magyarország felszázados nádorának élete. Írta *Horváth Mihály*. — Pályaképek főherceg Józsefnádor életéből. Írta *Garay János*. — A munka előszavában tudunkra adja a kiadó, hogy ez emlékkönyv közzétételét még 1847-ben készítette elő oly szándékkal, hogy vele azon fejedelmi államférfiu emlékeztetének áldozzon, ki mint Magyarország nádora, felszázados keresztül nemcsak a haza kormányrudját igazgató, hanem nevet a nemzet történetébe is a legbensőbbben beszötte. A nagy férfiú életrajzát híres történetésünk *Horváth Mihály* vállalta el; az akkor még élt korszerű költő, *Garay János* pedig népszerű lantját ragadta meg, a közszeretett nádor tetteit lekésdett dicsőíteni. A bekövetkezett mozgalmas idők e szándék valóulását meghehították. A jobb idők hajnalja — hosszú, sötét éj után — csak most kezd ismét derengeni. A főlebredt közös bizalom perceiben — mondja a kiadó — most, midőn az élő ivadé, élete fonálát ismét a szomorú idők megelőzött szép napokéhoz kötni kész, elérkezettnek látja azon időt, melyben ez évek óta pihent emléklapok át kell adnia a nemzetnek, melynek korosabb része az őz nádor emlékeztét szívében híven megőrzötte; ifjabb sarjadéka pedig a történetró, a költő s a művész által nyújtott képre a kegyeletes tisztelet azon érzésével tekintend, mely az ifjuság szívét eltölti, valahányszor a történet évlapjaiból egy nevezetes férfi nagy tulajdonait magaslani látja. — A művet József főherceg nádor híven talált, könyomatú arcképe díszíti s a nyomdászati kiállítás külső csin tekintetében is fényes és tárgyához méltó. A mai nemzedék e műben ismét egy nagybecsű történelmi művet nyert *Horváth Mihály* ismert jeles tollából, s ha hozzá vesszük annak mai alkalmosságát is: nem kételkedhetünk, hogy az a magyar közönség részéről érdemelt elismeréssel fog találkozni. — A munka ára díszkötésben 6 forint.

— **(A második philharmoniai hangverseny)** ma, vasárnap délután lesz a vigadó termében, a következő műsorral: *Schuman* itt meg elő nem adott *Es-dur* symphoniája öt szakaszban; *Mendelssohn*, „Tengerszand”-je és „Szerencsés utazása”; *Weber*, „Buryantjéből” egy ária, (Csöngetyü a völgyben), éneki *Pauline*; *Beethoven* első számú „Leonóra” nyitánya; s *Schubert* egy nagy indulója, *Liszt* hangszerelése szerint.

— **(Trányelvek közjogi legfőbb kérdéseink fölött.)** Ez címre az is fűzetnek, mely e napokban hagyta el a sajtót, s *Horváth Boldizsárnak* a szombathelyi választókerület gyűlékezében mondott beszédét, politikai programját foglalja magában. E kis fűzet e benne foglalt jeles politikai fejtegetések miatt nagyon érdekes és tanulságos, különösen a jelen mozgalmas napokban.

— **(Abauj monographiája)** fog legközelebb fűzetekben megindulni, s magában foglalja a nevezett vármegye történelmi, földrajzi, tájrajzi, földismei és statisztikai ismertetését. Szerzője, *Korponay János*, m. akad. tag és Abauj vármegye főlelvtárnoka. A munka 3 íves 30 fűzetben aláírás útján jelenik meg; minden fűzet ára 30 kr, mit az aláírók csak a fűzet átvételkor fizetnek. Az aláírók számától függ a munkához csatolandó térképek és rajzok mennyisége és minősége. Ha a megrendelők száma a kiadás költségeit biztosítja az első fűzet már a jövő januárban megjelenik.

— **(Nörögéből.)** Ily című uti rajza nyit előfűzetét *Bulyovszky Lilla*. E munka két kötetben, s mint igérve van, szép kiállításban 20—24 íven f. é. december elején fog megjelenni. Előfizetési ára bérmentes sötétkötéssel 2 ft. o. é. Előfizetheti postán, bérmentve e cím alatt: *Bulyovszky Lillának*, Pest.

— **(Sz. Nagy Sándor költeményeire)** *Osztróvsky József* ur *Szegeden* előfizetési felhívást bocsátott szét, „azon meggyőződésben levén, hogy ez által oly könyvet ad az olvasó közönség kezébe, mely ha nem is műremekkel, de mindenesetre maradandó becses bir s mindenkinek kedves olvasmányul szolgál. — Előfizetési ár 1 ft, díszkötéssel 2 ft.

— **(Magyar nyelvet németek számára.)** „A széklely tiszta nyelve” (Des Szeklers reine Sprache) cím alatt élelmetgyakorlati tankönyv jelent meg németek számára német nyelven. Uj módszer szerint dolgozta *Dr. Ivan Traugott Schuster*, megyesi tanár s a kopenháji tud. társaság rendes

tagja. A műnek eddig csak első tanfolyama látott napvilágot *Lauffer Vilmos* kiadásában Pesten.

— **(Uj zenemű.)** *Rózsavölgyi műkereskedésében* „Üdvözlét hazámhoz” című eredeti csárdás jelent meg. Szerzője *Kéler Béla*. Ára 60 kr. — („Nemzeti naptár.”) *Kugler Adolf* kiadásában Pesten megjelent „Nemzeti naptár 1866 évre. Szerkeszté *Kassay Adolf*. Hetedik évfolyam. A naptári részen kívül csupa történelmi tárgyú közlemények vannak benne. Ára 40 kr.

— **(Uj regény.)** *Báró Podmaniczky Frigyes-től* három csinos kötetben egy új regény jelent meg, „Régem történet” címmel. E művet *Lauffer Vilmos* adta ki. — **(Uj színművek.)** *Rákosi Jenőtől*, „Színművek” cím alatt *Wodianer* kiadásában egy kötet jelent meg, mely két színdarabot tartalmaz. Az egyik „Aesopus” vigjáték, a másik „Vik László szomorujáték”. A kötetnek ára 1 ft. 20 kr.

— **(Pályázati figyelmeltetés.)** Az akademia titoknok, *Arany János*, figyelmelteti azokat, kik a gr. Teleki- és gr. Karácsonyi-féle jutalmakra pályázni akarnak, hogy mindkét pályázatnál a művek benyújtásának határideje folyó év decz. 31-ikén telik le. Az idén a Teleki-díj szomorujátékokra, a Karácsonyi-díj vigjátékokra van kitéve.

Egyház és iskola.

— **(A lipótvárosi templom)** tornyaiha az eddig szokásos fa haranglábak helyett, mint említettük, vas harang-állványokat fognak alkalmazni. A benyújtott ajánlatok közül *Schlick Ignác* díjazott, aki 2670 ft-ért vállalkozott, s ebből is 2000 ft-ot templom-kölcson kötelezvényekben kész elfogadni.

— **(A pest-józsefvárosi templomban.)** melyet most újra díszítettek, *Wredlan Ferencz* több figyelemre méltó falfestményt készített. Ezek közül az apostolok oltását művészi szempontból is jeles műnek mondják.

— **(A pesti egyetemen)** a római jog tanárává *Hoffmann Pál* pozsonyi jogtanár nevezetett ki.

— **(A nagy-kiszai gymnasium százados ünnepe.)** folyó hó 5-én folyt le fényes díszszel, s daczára a kedvezőtlen időjárásnak, nagyszámú résztvevő közönség jelenlétében. Az ünnep a kegyesrendieké gyházában végzett Isten-tisztelettel vette kezdetét; a kegyesrendiek házfőnöke, nt. *Berzay Elek* ur, az ünnep nagy jelentőségéhez mért beszédet mondott; mise közben a tanuló ifjuság dalköre egyházi éneket zengett. Az egyházból az ifjuság s a résztvevő közönség minden osztálya — lengő zászlók vitele mellett a „Zöld fához” címzett szálloda nagy termében sereglett össze, hol is a gymnasium igazgatója, *Könye Alajos* ur az ünnep értelmét velős beszédben ismerteté. Ezután az ifjuság mutató be szengélt azon haladásnak, melyet a tudományok és önképzés terén szerzett. Végül a szállodában mintegy 400 terítéki társas ebéd következett, melyen vidám felköszöntések sem hiányoztak.

Közintézetek, egyletek.

— **(A magyar tudományos akademia)** mennyiségtani és természetudományi osztályainak nov. 20-ikán tartott ülésében három értekezés volt. *Szabó József* l. tag Olaszországban a mult őszszel tett geologiai utja eredményeit jelenté be, melyek közül nevezetesen, hogy *Paduráról* geologiai térképet vett föl. — *Dörner József* l. tag az „Anthemis arvensis” fajnak egy érdekes válfaját mutató be. — *Nentwich Károly* pedig *Hazslinszky Frigyesnek* „a borsai Pietros havasi virányáról” irt értekezésének előszavát olvasta föl. — Az ezután következett összes ülésben *Henszlmann* jelenté, hogy a *Böhm-gyűjtemény* Bécsben dec. 4-dikén fog előrvezetési s így az akademiának a kormány-nál való közbenjárásban sietnie kell, ha e gyűjteményt meg akarja szerzeni a nemzeti muzeum számára.

— **(Egyetemi társaskör)** van alakulóban, melynek hiányát már rég érzi az egyetemi ifjuság, azonban az e tekintetben tett kísérletek a *Bach*-és *Schmerling*-rendszer alatt sikertelenek voltak. Egy irodalmi kör alapszabályai már három év óta sétálnak le s föl a helytartó- és egyetemi tanács közt. Az elmult rendezés alatt egyáltalán nagy ellenségei voltak az egyesülési szellemnek, s e körülmény mindenesetre nagy gátul szolgált a haladásnak. Erre a „Hon” egy adatot is idéz; ugyanis 1863-ban a volt helytartó, *Pálffy*, meglátogatván az egyetemet, a jogászegylet-egylet irodájára asztalán politikai lapokat pillantott meg, nevezetesen a „Pesti Napló”-t és a „Hon”-t. E naptól

fogva be lett tiltva a politikai lapok járatása, fölemittetvén helytartó urnak azon szavai, hogy az ifjuságnak politikával foglalkoznia nem szükséges. — **(A budapesti tüszölt-egylet)** megalakítására *gróf Széchenyi Ödön* megkapta a legfelsőbb engedélyt.

Balesetek, elemi csapások.

— **(Egy 70 éves kömüves.)** ki agg kora daczára még most is a legszorgalmasabban dolgozott, *Szegeden* egy ház építése alkalmával munka közben lezuhant az udvar kövezetére s oly súlyosan megsérült, hogy pár órai szenvedés után lelék kiadta.

— **(Rabló-gyilkosság.)** *Abauj-Szikszórol* irják nekünk: *Erkölosi* érzésünket fellázasztó bűntény követte el folyó nov. hó 12-dik napján esteli 6—7 óra között, a kassai országtutak a szikszó-ujfalusi part és aszalai határ közt elvonuló részén. *Hánnel Vilmos* szepesváraljai haszonbórló, a nevezett vonalon hazafelé utaztában — fejét csaknem összezúzott ütések által — erőszakosan meggyilkoltatt. A szerencsétlen meggyilkolt ép, erőteljes, egy önlél magasabb, 48 éves férfi volt. Neje s tizenegy éves maradt gyermeke várak a szeretett férjnek s atyának családi körükbe érkezését. — A gaz büntény okozója csakhamar napfényre került. Harmadnap reggelén az elvetemült gonosztevőt, ki a meggyilkolt véres szekerével — a rajta levő botlól utközben megrészegedve — csak lassan haladt, a nevezett vonalon *T. Németinél Roger Henrik* csendőrnök sikerült elfogni, lábán a meggyilkolt lábfejével, nála találtatván pénze is, 22 forint. A gyilkos, nevezett haszonbórlónek saját kocsiá volt, *Privacsornyik Mihály*, 21 éves, ki gonosz tettét eleinte megátalkodottan tagadta, később azonban a nyomozó bíró előtt bevallotta; az állítással, hogy a gonosz tényben más két — előtte teljesen ismeretlen — egyén is résztvevő volna. Büne bevallása után — mivel a rögtönítél bíróság itt csak a bűntényt közvetlen követő nap reggelén hirdetett ki — a megyei törvényszéknek adatott át, hogy elvegye méltó büntetését.

Mi újság?

— **(A pesti követválasztások eredménye)** f. hó 23-án a következő volt: **A belvárosban** egyhangulag *Deák Ferencz* választott meg. — **A Lipótvárosban** *Kemény Zsigmond* lett képviselő 501 szavazattal, *Ráth Károly* ellenében, a ki 396 szavazatot kapott. — **A Terézvárosban** követ lett *Gorove István*, 1005 szavazattal; *Schwarcz Gyula* 397 szavazatot nyert. — **A Józsefvárosban**, hol a választók összes száma 1394, *Szentkirályi Mór* 1052 szavazatot kapott, míg *Szilágyi Csak* 17-et. Ez utóbbinak pártja, gyengesége érzetében, még a választás megnyitása előtt jelöltjét kikiáltván, a szavazástól visszavonult. — **A Ferenczvárosban** *Horváth Károly* kapott 451, *Rottenbiller Lipót* pedig 322 szavazatot. (A választások részleteiről bővebben meg fogunk emlékezni a Pol. Ujd.-ban.)

— **(Az országház tüzomszédságában)**, mint képtünkön látható volt, jelenleg még egy örökké füstölőgő kéményű kis gyár van, mely nem csak alaktalansága, hanem tüzesélyessége miatt is a nemzet házáának nagyon méltatlan, sőt veszedelmes szomszédja. A várostanács ennél fogva elhatározta, hogy e kis téglyárat még e hó folytatn el kell onnan távolítani, s e határozat végrehajtásával a kapitányságot meg is bizta.

— **(A magyar országgyűlési album)** ügyében a következő fölszólítás jelent meg: *Miután* az 1865/6-1 országgyűlés Magyarország történetében századok óta legjelentésebb lenni igérkezik, ezt *Schrecker Ignác* fényképezés, ki köztudomás szerint újabb időkben az „Akademiai album”-ot hivta életbe, a maga részéről is örökítendő, az országgyűlés felső és alsó házáinak minden tagját fényképezve egy-egy külön albumba gyűjteni készül, felajánlván abból egy-egy példányt a felső és alsó háznak, valamint a nemzeti muzeumnak, nemkülönben tiszta jövedelméből egy részt a magyar írói segélyegyletnek. Felhívatunk ennél fogva bizalomteljes tisztelettel az országgyűlés mind a két házáinak mélyen tisztelt tagjai, hogy a mint időjük engedi, fön nevezettnek műtermében (*Lipótváros, Bálványutca* 3. sz.) megjelenjen b. *Sennyey Pál*, m. k. b. *Eötvös József*, m. k.

— **(Az akademiái palota megnyitására)** külön levélben hívják meg mindazon honfakat és honleányokat, kik az akademiára száz forintot vagy ennél többet ajándékoztak.

— **(Az első hó)** Pesten az idén nov. 22-ikén reggel rögtön elhívte a vén asszony mindenhatóságát, s kérdezte, hogy nem tudná-e az elpártoltat visszazserezni? Természetes, hogy a cigányasszony azonnal vállalkozott. Csakhogy, ugymond, pénz és ruha kell hozzá. A szakácsnő egész örömmel adott neki 14 frtot, ruhákat is, selyem kendőket, szoknyákat stb., mikkel a bűvésznő szépen odább állott. — **(Ajánlközés.)** Egy jól képzett ifju, ki a nevelői pályán több éven át sikeresen működött, s a gymnázialis és real tantárgyakban, akár magyar, német nyelven alapos oktatást, úgy szintén a szabadvézi és mértani rajzból is utmutatást adni kész: a fővárosban mint nevelő keres alkalmazást. Bővebb értesítést e lapok szerkesztője ad. — **(Egy hibás adat helyreigazítása.)** *Oszdöröl Fábian M.* úrtól helyreigazítást vettünk azon hibára, mely lapunk 45-ik számában, *Szatmáry K.* „Vajda-Hunyad” cikkében előfordult, hol *Hunyady János* halála napjúl szeptember 10-ike van említve. Történetirőnk ez emlékezetes napot aug. 11-re teszik őszhangzól, például *Turóczi és Bonfint* nem is említve, a magyar szövegű történetirők közt *Szalay László*, *Buday Eszaiás*, *Bocser István*, *Szekér Joachim* stb. mindanyian *augusztus 11-ét* említik *Hunyady* halála napjául. — **(Szükségesnek tartottuk ezt a történelmi hüség érdekében is megemlíteni.)**

— **(Lépre került tolvajbando.)** *Kovics* az erélyes budai kapitány, közelebbről ismét hat személyből álló tolvajbandát kerített kézre. Sok tolvajkulosó, feltörő vasat és fejszét találtak náluk. A banda tagjai nők és férfiak, kik az elfogatás előtt pár órával jöttek kocsin *Komárom* és *Esztergom*-ból, s azonnal üzletkúhöz láttak. A nők egyike *vándorló árusnő* volt; kettős, alul őszszavart *krinolin* szívet, melybe a köténye alatt levő nyílason észrevétlenül csuszathatni a lopott holmikát. Mondják, hogy valamennyien *Komáromból* valók. — **(Halálközös.)** *Füzesséry Antal*, nagyszámú rokonainak s barátainak mély fájdalomra. Béke hamvaira!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Az első hó)** Pesten az idén nov. 22-ikén reggel rögtön elhívte a vén asszony mindenhatóságát, s kérdezte, hogy nem tudná-e az elpártoltat visszazserezni? Természetes, hogy a cigányasszony azonnal vállalkozott. Csakhogy, ugymond, pénz és ruha kell hozzá. A szakácsnő egész örömmel adott neki 14 frtot, ruhákat is, selyem kendőket, szoknyákat stb., mikkel a bűvésznő szépen odább állott. — **(Ajánlközés.)** Egy jól képzett ifju, ki a nevelői pályán több éven át sikeresen működött, s a gymnázialis és real tantárgyakban, akár magyar, német nyelven alapos oktatást, úgy szintén a szabadvézi és mértani rajzból is utmutatást adni kész: a fővárosban mint nevelő keres alkalmazást. Bővebb értesítést e lapok szerkesztője ad. — **(Egy hibás adat helyreigazítása.)** *Oszdöröl Fábian M.* úrtól helyreigazítást vettünk azon hibára, mely lapunk 45-ik számában, *Szatmáry K.* „Vajda-Hunyad” cikkében előfordult, hol *Hunyady János* halála napjúl szeptember 10-ike van említve. Történetirőnk ez emlékezetes napot aug. 11-re teszik őszhangzól, például *Turóczi és Bonfint* nem is említve, a magyar szövegű történetirők közt *Szalay László*, *Buday Eszaiás*, *Bocser István*, *Szekér Joachim* stb. mindanyian *augusztus 11-ét* említik *Hunyady* halála napjául. — **(Szükségesnek tartottuk ezt a történelmi hüség érdekében is megemlíteni.)**

— **(Lépre került tolvajbando.)** *Kovics* az erélyes budai kapitány, közelebbről ismét hat személyből álló tolvajbandát kerített kézre. Sok tolvajkulosó, feltörő vasat és fejszét találtak náluk. A banda tagjai nők és férfiak, kik az elfogatás előtt pár órával jöttek kocsin *Komárom* és *Esztergom*-ból, s azonnal üzletkúhöz láttak. A nők egyike *vándorló árusnő* volt; kettős, alul őszszavart *krinolin* szívet, melybe a köténye alatt levő nyílason észrevétlenül csuszathatni a lopott holmikát. Mondják, hogy valamennyien *Komáromból* valók. — **(Halálközös.)** *Füzesséry Antal*, nagyszámú rokonainak s barátainak mély fájdalomra. Béke hamvaira!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Az első hó)** Pesten az idén nov. 22-ikén reggel rögtön elhívte a vén asszony mindenhatóságát, s kérdezte, hogy nem tudná-e az elpártoltat visszazserezni? Természetes, hogy a cigányasszony azonnal vállalkozott. Csakhogy, ugymond, pénz és ruha kell hozzá. A szakácsnő egész örömmel adott neki 14 frtot, ruhákat is, selyem kendőket, szoknyákat stb., mikkel a bűvésznő szépen odább állott. — **(Ajánlközés.)** Egy jól képzett ifju, ki a nevelői pályán több éven át sikeresen működött, s a gymnázialis és real tantárgyakban, akár magyar, német nyelven alapos oktatást, úgy szintén a szabadvézi és mértani rajzból is utmutatást adni kész: a fővárosban mint nevelő keres alkalmazást. Bővebb értesítést e lapok szerkesztője ad. — **(Egy hibás adat helyreigazítása.)** *Oszdöröl Fábian M.* úrtól helyreigazítást vettünk azon hibára, mely lapunk 45-ik számában, *Szatmáry K.* „Vajda-Hunyad” cikkében előfordult, hol *Hunyady János* halála napjúl szeptember 10-ike van említve. Történetirőnk ez emlékezetes napot aug. 11-re teszik őszhangzól, például *Turóczi és Bonfint* nem is említve, a magyar szövegű történetirők közt *Szalay László*, *Buday Eszaiás*, *Bocser István*, *Szekér Joachim* stb. mindanyian *augusztus 11-ét* említik *Hunyady* halála napjául. — **(Szükségesnek tartottuk ezt a történelmi hüség érdekében is megemlíteni.)**

— **(Lépre került tolvajbando.)** *Kovics* az erélyes budai kapitány, közelebbről ismét hat személyből álló tolvajbandát kerített kézre. Sok tolvajkulosó, feltörő vasat és fejszét találtak náluk. A banda tagjai nők és férfiak, kik az elfogatás előtt pár órával jöttek kocsin *Komárom* és *Esztergom*-ból, s azonnal üzletkúhöz láttak. A nők egyike *vándorló árusnő* volt; kettős, alul őszszavart *krinolin* szívet, melybe a köténye alatt levő nyílason észrevétlenül csuszathatni a lopott holmikát. Mondják, hogy valamennyien *Komáromból* valók. — **(Halálközös.)** *Füzesséry Antal*, nagyszámú rokonainak s barátainak mély fájdalomra. Béke hamvaira!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

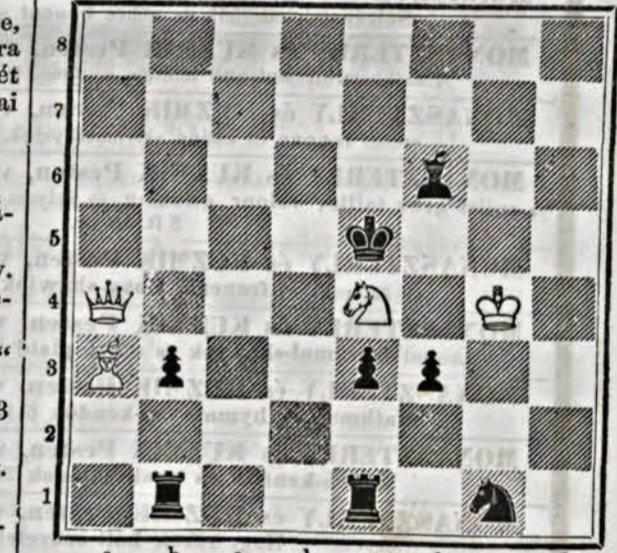
— **(Halálközös.)** *Buda város főpolgármestere, Felei Ede*, e hó 19-ikén meghalt. A közhasonra czéda tevékenységével maradandóvá tette emléket *Buda főváros lakossága* előtt. Békelegyen hamvai fölött!

SAKKJÁTÉK.

308-ik sz. f. — **Bayer Konrádtól** (Olmüczben).

(E feladvány, mely szintén a *Palamode*-verseny korszorozottjál készült, való, magának a kitünő feladvány-szerzőnek is legmesteri művei közé tartozik.)

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

308-dik számú feladvány megfejtése.

(Lamouroux-tól)

Világos. 1. Ba8-a8 . . . . . Sötét. 2. Ba8-f8 . . . . . Vf8-f8. 3. Va8-a8 . . . . . tetsz. sz. 4. V-v-b-mat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: *Fülöp József*. — *Miskolcon:* *Czenthe József* — *Pozsonyban:* *Csery Gábor*. — *Pesten:* *Rakovszky-Vagyon Judith*. — *Duna-földvárán:* *Thaif J.* (a 302-et is. Ez utóbbi helyesen fejtette meg *Jász-Kisfőren:* *Galambos István*.)

TARTALOM.

Vác város (Káttal). — *Dalok* — *Wesselényi Ferencz* és *Széchy Mária Marányban* 1644. (Vége). — *Hirlap-irodalmunk* a 19-ik százbában. — *Reggeli látogatás* egy állatseregletben (képpel). — *Lord Palmerston* (arczkép). — *Válasz Szilágyi Ferencz* urnak. — *Egyveleg*. — *Tárház:* *Vasárnapi beszélgetés*. — *Irodalom és művészet*. — *Egyház és iskola*. — *Közintézetek, egyletek*. — *Balesetek, elemi csapások*. — *Mi újság?* — *Nemzeti színház*. — *Szerkesztői mondánivaló*. — *Sakkjáték*. — *Hetinaptár*.

Felölös szerkesztő *Pákh Albert*. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-hetinaap	Katholikus és Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap	Ej	Hold
				hossza	köl	nyug.
November—Deczember	Novemb. (6)	Kislev. R.	6. p.	6. p.	6. p.	6. p.
26 Vasár	A 25 Konrad p.	A 24 Vác r.	8 Ber	8 52	7 21	4 13 15 8
27 Hétfő	Ákos hitval.	Eber	9	8 50	7 22	4 12 15 10
28 Kedd	Sosthenes hitv.	Piroska	10 Bernman	8 49		

MOLL SEIDLITZ PORA

Kihirdetve: Jutalom-émelek-pénzesed a porok világáért. Kétféleképpen: 1885-ik évtől.

Központi szállítási rakhely a „golyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben.

OVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adának el, melyek saját utasítványaimmal szoró azonosok és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kullakra nézve gyártmányaimmal könnyen összetéveszthetők. — mindölvgye azon észrevétellel övök mindenkit ezen hamisítványok megvételeitől, hogy az általam készített Seidlitzporok minden egyes skatuláján, valamint az adagok papírján hivatalosan letéteményezett védmarkk vannak elítatva.

Ára egy bepecsételt eredeti katuljának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben behízonult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került a kezéinknél levő háziáratok a legérseletesebben tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulásoknál, emésztéltelenségnél és gyomorhóvénél; továbbá: görcsök, vese- és ideges bajokban, szívdobogásban, idegesség okozta fájásban, vérdúlásban, eszes fogfájásban, végül hysterián, búkora és huzamos hanyasra hajlammal stb., a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legártóbb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegek részéről, kik, minthün máik minden, gyakran állapotuk és hydrothikus gyógmód eredménytelenül kimerítették, az egyszerű házi-szerek fogymódját, és ebben rongált egészségöknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer meglegtek. — Ez elismerő iratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszereszek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselvek, kiknek ezelőtt még a leghírebbek gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbület, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitzporoknak rendes használata által állított helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt. STEINBACH JÓZSEF ur kereskedésében, gránátos-utcában.

Ezen czegek alatt szintén megrendelhető:

a norvégial Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsírolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. a.

Az üvegek el vannak látva védmarkokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és cinkkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosb májhalzsír-faj a Dorsch-halnak legdusabb egybegyűjtése és kiválógtása által van meggyerve, és úgy általában semmi vegytani kezelés alá nem vonatot, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsír-olaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelebb gyógyszer a mell- és tüdő-bajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és esz, idült bőrkifés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztatik.

792 (49-50)

Dicséretesen ismert szépitőviz, ugynevezett

HERCZEGNŐ-VIZ,

mely a bőrnek ifjas frisségét visszaadja s az arczsínét a legkeesebb korig, fehéren, nyulekonyan, tisztán, s lágyan fentartja, az arczot, nyakat, kezét s a kart minden bőrtisztálanságtól, u. m. seplő, máj-folt, napégetés, sárga-foltok, pórsenések, orrvörheny, sömör, hőpórsenés, égetés s arczredőktől megóvja. Ezen hatóságára nézve dicséretesen ismert szépitőszert egyedül s kizárólag valódi minőségben kapható:

L U E F F M.

illatszerárak-kereskedésében

a „Minervához“ 1402 (1-2)

Pesten, vácozi-utca 21-ik szám alatt.

SZABÓ FERENCZ, gépezés, ajánlja magát mindenféle malmok építésére, ugymint: víz-, gőz-, ló- és szelörőre, egyszerű-mind ajánlja ujonnan föltalált buzakoptató gépeit, melyek szakértő emberek által a legjobbaknak ismertettek el; továbbá mindenféle javításokat

ezélszerűen végez, s a megrendelők kívánataira tervekkel is szolgálhat

Gyár: 5 pacsiárta-utca 3-ik sz. alatt 1886 (2-3) PESTEN.

A szülékhez.

Komoly figyelmeztetés.

A tisztelt közönség gyermekei egészségi állapotának megszerzése és a meglévőnek fontartása tekintetéből az általam feltalált és kiállított biztos hatású

„giliszta-csokoládé“

óhajtván megszerezni, e törekvésében — már többször — hamisítva utánzótt készítményvel lón rászédetve, hogy azok, kik egy az enyémhez hasonló minőségű és hatású saját készítményüket szolgáikják ki, nyilvános csalású bunt követnek el, mert az én készítményem egy oly titok, melyet csak magam bírok, és még senkivel sem osztottam meg.

Eandölvgye figyelmeztetem a t. közönséget, sziveskedjék ez ügyben bővebb tapasztalás szerzése tekintetéből egyszer egyre-nem tölem megrendelni, a mely alkalommal a küldeményhez csomagolva nyereső utasító könyvecskémből, egyéb hasznos tapasztalatokon kívül, tisztelt bizományos névjegyzéké is átúgható, kiknek száma mintegy 300-ra rug, ezeknél saját készítményű „giliszta-csokoládém“ mindenkor kapható. De ily helyetvél is csak azon szeltekért állhatok jót, a melyek gyógyöleiknek sajátkezü névaldírsón hű lenyomatát viselik.

E figyelmeztetésem szükséges volta kitünik a többi között különösen ez alábbi levélből is:

T. Kröczér Ágoston urnak Tokajban! Uraságodnak bizonyosan jól fog esni a tudósítás, hogy „giliszta-csokoládéd“ hatású csudálatos vagyserü volt. És csakugyan sajnálatos volna, ha önék titka időjárával nem kerülne nyilvánosságra, mert, daczára a vegyészeti nagybani előhaladásának, az utánzótt „giliszta-csokoládé“ az önéhez semmi tekintetben sem hasonlítható. Megkülönböztetett mély tiszteltetl. Jaska-Bratínán (Horvátországban), január hó 20-án 1886. Wiesner Hugo m. k., földbírtokos.

A megrendelések posta után utánvételű történhetők, 1 darab 20 kr-ért; csak nálam Tokajban 6 darab 1 forint.

PESTEN kapható Török József, gyógyszerész király-utca 7-ik szám alatt, és Thalmaier és társa urnaknál.

Kröczér Ágoston, gyógyszerész Tokajban. 1265 (6-6)

MOLL A., gyógyszerész Bécsben, „zum Storch“, Tuchlauben.

Gyógytokcsák (Gelatin-Arzneikapseln).

Alólirottánál a közelsimerésben részestül puha a gyomorban könnyen oldóknó tokcsák (Gelatin-Kapseln). (Ily című tokcsák ekkorig leginkább csak külföldön állítattak elő, és hasznáknban raktározattak, mely bánásmódor által nevezetesen hosszadalmas főkésökénel fogva óhajos tulajdonokat veszve, annyira megkeményedtek, hogy a gyomorban kevéssé vagy épen oldhatlanokká váltak, mi által a szenvedő beteg reménye, úgy mint ellenkezőleg a gyógykező orvos ezéja elibe gördített akadály — mindenkor készen és jó minőségben a t. közönséghez ugynevezett t. titkos kórok ellen:

- Capsulae Balsami Copivae 1000 darab 7 ft. 50 kr., 100 db. 90 kr.
  - Ext. cubeb. aether. 100 db. 3 ft.
  - „ cum. Bals. copiv. 100 db. 2 ft.
  - „ Matico különösen elismert jótulajdonánál fogva 100 db. 3 ft. 20 kr.
  - Ol. Terebinthinae 100 db. 1 ft. 50 kr.
- alábbi kórok, névleg: tüdőorv (Lungenschmerz), csőszály (Luftrohrenschnuch), görvély (Scropheln), hol a gyógyser alkalmazása ellenében a szenvedő egészségi viszonya merit nehezségeket, a gyakorlati téren kedvező sikert aratot általam készített csukamáj (Leberthran)-fele tokcsáimat van szerencsém különösen ajánlani 1000 db. 7 ft. 50 kr., 100 db. 90 kr.

Albani bajokban pedig himlomagolaj-tokcsák 100 db. 1 ft. — Megrendeléseket tehetni Uj-Pesten. Csomagolási díj 100—1000 db. 20 kr. vételk. 1411 (1-8)

Szerényi Vincze, gyógyszerész.

Hartleben és társai könyvkereskedésében Pesten (vácozi-utca 17-ik sz.), valamint minden más könyvárusnál is kapható:

BIZTOSÍTÁSÜGY

gyakorlatilag előadva földbírtokosok, tisztviselők, lelkesek, neptanítók és a nép számára.

Németből átdolgozta

SZABÓ RICHARD. 1410 (1)

Ára 60 kr.

PÉNZKÖLCSÖNÖKET

hitelintézetektől földbírtokosok, községek és háztulajdonosok részére esz-közül csekély díjfelszámítás mellett

Tettau Lázár

„ORSZ. eng. ügynöksége“ 1408 (1-4)

Pesten, Deák Ferencz-utca 6-ik sz., a „fehér hajóhoz“ címzett házában.

CHEFS-D'OEUVRE DE TOILETTE!

Császári, királyi és fejedelmi udvarok által pártfogott! Kiváltságok, szabadalmak- és érmeikkel kitüntetett!

Dr. BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE.

(Quintessenz d'Eau de Cologne.)

Egy eredeti palack 1 forint 25 krajczár.

BORCHARDT ORVOSTUDOR

NÖVÉNYSZAPPANA,

az arczsín szépitése- és javítására, s kipróbált szer a bőr minden tisztálansága ellen, valamint nagy sikerrel alkalmazható a fürdőknél minden nemnél — egy bepecsételt eredeti csomag ára 42 kr. =

Dr. Béringuiér

NÖVÉNYI HAJFESTŐSZERE.

(Tokban kék- és csészekkel együtt 5 ft.)

Mint czélnak teljesen megfelelő s mint tökéletesen ártalmatlan szer van elismerve, s vele a haját, szakállt és szemöldököt minden tettség szerinti árnyalatban tartósan festheti.

Dr. LINDES TANÁR

növényi rudacs-hajkenőcse.

(Stangen-Pomade.)

a haj fényét s ruganyosságát öregbíti, s egyuttal a hajbub szilárdan tartására is alkalmas; — egy eredeti darab ára 50 kr. =

Az összes fönnebbi, kitünő sajtósaik által dicséretesen ismert szerek, valdiságukérti kezesség mellett.

Dr. BÉRINGUIER

növény-gyökér-hajolaja.

Egy, hosszabb használatra elegendő palackkal 1 forint.

A legjobb minőségű növényi alkatrészekből készítve, a haj és szakáll fontartására, erősítésre- és szőpitésre, valamint a terhes bőrhámítás és sümörképződés megakadályozására.

Dr. Suin de Boutemard

FOG-PASTÁJA.

1/2 és 1/4 csomagokban ára 70 és 35 kr.

A fogak és fogíny épentartása- és tisztítására a legolesőbb, legkényelmeseb és legbiztosabb szer, egyuttal e pasta az egész szájúregnek fölötte jótékony frisséget kölcsönöz.

Balzsamos olajszappan,

mint gyengéd, hathatós mindennapi mosdó-szer, még a bőlgyek és gyermekek legyengédebb bőrére nézve is, a legsürgősebben ajánlatlik; — egy eredeti csomag ára 35 kr.

Dr. HARTUNG

chinahéj-olaja,

a legjobb chinahéj-főzetéből, balzsamos olajjakkal, a haj fontartására- és szépitésére.

Dr. HARTUNG

növény-hajkenőcse,

elészto, tápláló nedvek és növényi alkatrészekből, a hajnövény újra fölélesztése- és élénkítésére.

Kaphatók:

(PESTEN: Török J., Jezovitz M., Scholtz J., Kiss K., Sztupa Gy. gyógyser, király-utca, gysz. a „magyar királyhoz.“ városi gyógyser-tár. „kigyó“ című gyógyser-tárában. szénatérén.

(BUDÁN: A városi gyógy- Ráth Péter gyógyser-tárán. gyógyser-tárán. valamint a magyar királyság s örökös tartományok előkelőbb városaiban felállított raktárakban, ugymint:

- Arad: Tedeschi J.
- A. Kubin: Tyroler és Schlesinger.
- Almás: Beck Kóbi.
- Baja: Klonantz és Babócs.
- Bartfa: Wanick és társa.
- Brassó: Stenner F. és Jekelius F. gyógyser.
- B. Gyarmath: Omazta T.
- B. Csaba: Lácay J. gysz.
- Beszterce: Kelp Frigý, Dietrich és Fleischer.
- Bonyhád: Straicher B.
- Brezonbánya: Göllner S. F. és fia.
- Besztercebánya: Buschmann J. és Güllner F. gyógyser.
- Bözörmény: Lányi M.
- Bazin: Streicher Gy.
- Csakortanya: Káráz A.
- Csongrád: Tari L.
- Csákvár: Lukács Gyula gysz.
- Csanád: Telbisz J.
- Csaka: Eichenwald M.
- Csaková: Wojnowald D. B.
- Debreczen: Czanak J. gysz., Rothschneck K., Gerébý és Hannig.
- Delta: Braumüller J. gysz.
- Déva: Bosnyák és Gergely P.
- D. Földvár: Nádhéra P.
- Deés: Kremer S.
- Erzsebetváros: Schmidt A.
- Eperjes: Zsembery Ignác, és Pap Józ. Sám.
- Eger: Piller és Tschögl.
- Luzsgom: Bierbrauer C. J.
- Ersekújvár: Laczko F.
- Faest: Hirschl D.
- Fehértompola: Poppovits B. J. kék csillag.
- Georgenberg: Hensch E.
- Gölnitz: Boldoghy E.
- Győr: Ecker F., Szayler és Csep. Gyógyos: Kocziánovich J. gyógyser.
- Gy.-Sz.-Miklós: Fröhlich E.
- Gyula: Oerley István gysz.
- Hallas: Hirschler D.
- Hatzfeld: Schurr F. J.
- Högyész: Rausz W. és fia.
- Homonna: Pupinsky J.
- H. M.-Vasarhely: Braun és Janky A.
- Hollis: Mühlbauer R. gysz.
- Héves: Blau J.
- Igló: Tirscher G. gyógyser.
- Jaszberény: Leitner K.
- Jolsva: Porubszky S.
- Közéeg: Tenkegy V. gysz.
- Kóhalom: Lang G. F.
- Károlyfehérvár: Matherny E. és Rusz J.
- Kassa: Eschwig E. és Quirfeld K.
- Kapcsvár: Kohn Jakab.
- Késmárk: Genesich A. gysz.
- Keskeném: Markovits G. és Páy Kiss József Csakortanya.
- Keszthely: Singer M.
- Komárom: Belloni A.
- Kaloosa: Behr L. B.
- Kisújszállás: Nagy S.
- Kisbör: Stern E.
- Kolozsvár: Wolf J. gysz. és Engel J. gysz.
- Körmöczbánya: Ritter J.
- Kun-Sz.-Miklós: Csapó G.
- Kubin: Stojanovics J.
- Kézdi-Vasarhely: Fejér L.
- Lippa: Csordán A.
- Liptó-Sz.-Miklós: Krivosz J.
- Losonez: Bódy J. E.
- Lubló: Büchler W.
- Lugos: Schiesler A. és Popovits J.
- Léva: Bolemann E. gyógyser.
- Makó: Osovsky S.
- Marefalvi: Ist. A. úsz.
- Márovasárhely: Fogarassy J.
- Medgyes: Vandory s Brandsch és Brekner Károly.
- Mohács: Philipp F.
- Miskolcz: Bözörményi J. gysz. és Spuller J. A.
- Moór: Ebner J.
- Munkács: Tóth K., Haupt J. L. és Horvits S.
- Mitrovicz: Mic Sabbás.
- Malackza: Röhrich J. gy.
- Magyar-Ovár: Czeh Sándor.
- Nagy-Becskerek: Pyra J. D.
- Nagy-Várad: Hazella M. és Janky A.
- N.-Kánizsa: Welisch M. W. és Rosenfeld Sándor.
- N.-Kikinda: Manojlovits P.
- N.-Szab: Zóhrer J. F.
- N.-Szombathely: Készeley J.
- Nagybánya: Haracek J.
- N.-Abony: Lukács A. gysz.
- N.-Károly: Schöberl C.
- N.-Mihály: Brenning F.
- N.-Sz.-Miklós: Klar F.
- Nyirbátor: Legényi E.
- Nyíregyháza: Reich és Pavlovitz.
- Nyitra: Dr. Láng E. gysz.
- Nagy-Enyed: Bistrisányi.
- Nádudvar: Lippe Salamon.
- Nagy-Kálló: Mandl S.
- Óravisza: Schnabel Gyula.
- Ó-Orsova: Böhme K.
- Ó-Paks: Böhmé K.
- Pancsova: Huber J.
- Pápa: Bermüller J. és Teschenpe E.
- Pétervárad: Nagy J.
- Pozson: Weinstabl C., Heinrich F. gyógyser.
- Pécs: Adler A. és Zach K.
- Putnok: Szepessy J. gysz.
- Pászto: Büchler W.
- Rimaszombat: Krátschmár.
- Rosnyó: Feymann A.
- Rózsahégy: Juzecsky gysz.
- Ruma: Bogdanovics J.
- Sasvár: Múke A. gysz.
- Segervár: Mitzelbacher fia és Tentsch.
- Selmeczbánya: Dimák J. F.
- Szombathely: Tempel F., Paekhofer J., és Pillich F. gyógyser.
- Sopron: Mezey A. gyógyser, Eder F. gyógyser, és Pachhofer L.
- Székes-Fehérvár: Deutsch A., Légmán S. és Braun J. gysz.
- Szamosújvár: Placintar G. és fia, gyógyser.
- Szala-Egerszeg: Izsó F.
- Szabadka: Simony J. és Farkas J.
- Szentes: Eiszdorfer G. gysz.
- Szathmár: Weisz J.
- Szegszárd: Brassay M. gysz.
- Szeged: Kovács M. gysz., Kovács Albert gysz., Fischer és Schopper.
- Székelly-Udvarhely: Kauntz J. A. gyógyser.
- Siklós: Holmik F. gyógyser.
- Szászsebes: Weiszórtel G. A.
- Szigeth: Rath J.
- Szoboszló: Tóty J.
- Szolnok: Braun J.
- Sepsi-Sz.-György: Witaldos Gy.
- Szinjérváralja: Gerber Jenő.
- Tasnád: Szongott Jakab.
- Tata: Merkl A.
- Temesvár: Jahner Kár. gysz., Roth L. gyógyser, Kuttm M. és Pecher J. E. gyógyser.
- Torda: Walte Gy.
- Tolna: Hofbauer M.
- Trencsén: Kulka Lidor.
- Topolya: Sárkány L. gysz.
- Ungvár: Liszkay János.
- Ujbecse: ifj. Williaha.
- Uj-Verbász: Singer H.
- Ujvidéken: Schreiber Ferd.
- Verecz: Fuchs J.
- Vukovár: Stanits T.
- Vág-Ujhely: Baiersdorf L.
- Vérceze: Doma L.
- Szegszárd: Tauschek S. A. és Halter Sándor gyógyser.
- Veszprém: Guthard fia és Heinrich A.
- Vác: Bodendorfer Gyula.
- Zalathna: Megay G. A. gysz.
- Zenta: Wuits testv.
- Zombor: Popits István és Falczione Gyula.
- Zimony: Joannovics A. D.

RAYMOND és TÁRSA, mútani vegyészek, illatszer-gyárosok és cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

Dr. MALATIDES

Gerjél- vagy Galvano-electro-magnetismus

a nagyon erőlyes hatású

a hozzá igényelt szerek által, igen sokféle bel- és külső nyavalyában gyors javulást és gyógyulást eszközöl. Azért is, kik a csz, köszvény, bñulás, pillacselés, orczabűdés, merevedt tagok és inak, ideggyengeség, holttetem, kehe, fulladás, görcsök, rángás, nehézkör, vidatánc, tagresskedés, gúgák, golyvak, görvély, orca, fej-, ful- és fogfájás, fulzugás, süketiség, orczakin-, orbáncz-, máj-, lép- és bñdngulás, makacsizó okozta máj-lép, gyomormirigy és haskéreg-keményedések, vízkór, sápadtság, békín, bñférgék, aranyér, szorulás, ét- és emésztéhiány, gyengeség, lépkör, méhgörcsök, hóhiány, meddőség, lakandtság, sérvek, hngyszenvek, kő- és fővény-, vér- és genyömlés; érzés, mozgás, éllenzés, őrémzés hiányában; a litzavar és nehézlátás; vegybomlek; hólyag-, vese- és májkövek, hűdösszorulás, korcsonóvcsék, termések, érdagok, orcsodések; idégyszenvek, ingrók, rojcsák, pörtyök, rákítás, mérgezés, szem-nyavalyák, a keletkező fehé, szürke és fekete hólyag úgy más egyéb stly, kúteg és fekdyes nyavalyákban sínlődnek, magukat nála jelentetik. Az odvas, redves fogak miatti fogfájást is tüstént és tartósan megzűnteti. A vesélyes epékör írtározás göröcsöt nyomban eloszlatja; sőt a már hideg verejtékek vonaglókat is újra föléleszté, jótékony meleg izadásra gerjeszti. Pest, stejnócutca 28. sz., 1872 (2-6)

Ugyanott az Orvonyát, mint a titkos nyavalyák és évült kútegek legbiztosabb gyógyserét, is megszerezhetni, csomagja 1 ft. 10 gr. az aranyérről írt munkát: darabja 1 ft. 10 gr.

Titkos betegségek

még makacs és üdült bajokat is úgy kóródában, mint magán gyakorlati főtán több ezer beteges legjobbnak bizonyult még szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy életmódjában gátlókat, gyökerezen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet, delölött 7-9-ig; délután 1-4 óráig

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik. 1412 (1-0)

MAGYAR LEVELEZŐ

és házi-üggyvéd,

vagyis: mindennemű viszonyokban előforduló levelek, különösen kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok s oklevelek szerkesztésére vezérlő segéd-kézilírónyv,

számos példával felvilágosítva.

FARKAS ELEK.

Nyolczadik javított s magyar törvénynek és a mostani viszonyokhoz alkalmazott kiadás.

Borítékba füzve ára 80 krajczár ausztr. ért.

HÖLGYEK (1-3)

TITKARA,

vagyis: legújabb levelezőkönyv nők számára, minden előforduló alkalomra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, családi, hivatalos és szerelmes levelekkel, alapos utasítással a levelezés szabályait illetőleg, emlékkönyvbe való válogatott versekkel, a keleti virágnyelv magyarázatával és betűrendbe szedett szótárával stb. Borítékba kötve 1 f 0 rintuzstr. érték.

A marhavész s marhabetegségek ellen mint óvszer ajánlatik a

KORNEUBURGI MARHAPOR

lovak, szarvasmarhák és juhok számára,

az ausztriai császárság, Porosz- és Szász-királyságok által engedményezve, kitüntetve a londoni 1862-iki, párisi, müncheni és bécsi érmeikkel, ő felsége az angol királynő, valamint ő felsége a porosz király főudvarmesterei hivatala részéről a készítő irányában történt leghízelgőbb elismerési iratok szerint — a legkitünőbb eredménnyel használtatik, s hathatósan bizonyulván be különösen:

Lovaknál: mirigyes és torokfájalmak esetében s bégörös ellen, s különösen hogy a lovak jó testben, teljes erőben s vidámságban fenntartassanak.
Juhoknál: az májmétey eltávolítására, a rothadás s betegség szolgálatul.

Továbbá:

Szarvasmarháknaál: a vérféjésnél, a tejkövés vagy rossz tej-dúsásnál, melynek minősége a marhapor használata által szembetűnőleg megjavul, — tüdőfájalmaknál, a borjúzás alatt annak használata megmérhetlen előnnyel jár, gyenge borjúknak beadván, azok szemléstömést gyarapodnak.

Virágyanta (Blüthenharz)

a házi-állatok terméketlensége ellen.

1296 (3-8)

Valódi minőségben kapható:

Pesten: Török J. gyógyszerárban, király-utca 7-ik szám alatt, — Thalmayer és társa, — Halbauer testvérek, — Glatz I. F. — Rakoczay A. — BUDAŰN: az udvari gyógyszerárban.

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei

oly értékpapírok, melyeknek összesen földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztosítva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzálog által fedezve vannak.

E jelzálogi biztosítékon kívül kezesedik még a záloglevelek biztosságáért:

az intézet alapítványi tőkéje, — a tartalék-alap, — a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósának, kik egyetemlegesen, egy mindnyájáért és mindnyája egyért, egész ingó és ingatlan vagyonukkal kezeskednek a záloglevelek birtokosainak az intézet kötelezettségeiért.

A záloglevelek, melyek 3 1/2 év alatt, félévenkénti nyilvános sorsolás útján teljes névértékük szerint visszafizetnek, 1000, 500 és 100 fura szólnak, 5 1/2 %-kal kamatoztatnak, s a jelenlegi árfolyam szerint évi 7 %-ot jövedelmeznek, nem számítva bele azon tőke-nyereményt, mely a teljes névszerinti értéket visszaváltás folytán a vásárlási ár és a névérték közötti különbözéstől fogva a voró javára esik.

Minden záloglevél felőli kamatszólványokkal van ellátva, melyek évenként kétszer, és pedig május és november 1-én napján, minden adólevonás nélkül, váltatnak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztáránál, hanem minden európai börzepingaron, valamint azon kereskedő-bázak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.

A záloglevelek legfelsőbb rendelet szerint

árvapénzek, alapítványok,

s egyebek biztosítására is fordíthatók, különösen pedig alkalmasak

biztos tőke-elhelyezésekre és az aggkor biztosítására,

miután föltétlen biztosítékok, s most vásárolva,

7% évi jövedelmet és biztos tőkenyereményt nyújtanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók PESTEN: Malvioux C. J., Wahrmann és fia Barón testvérek című kereskedő-bázaknál; — BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein uraknál; — vidéken: a Magyar biztosító-társaság főigénykezőinek legnagyobb részénél; bérmentesítve káldott pénzért azonban posta útján magától az intézettől is megszerezhetők. 1083 (21-0)

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek

Matico-injectioja és matico-tokocskái

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45).

Uj gyógyszer, mely a Perui matico-fa leveleiből van készítve a gonorrhoe gyors és eszhatlan gyógyítására a nélkül, hogy a belső részekben feszültséget vagy gúladást idézne elő. Dr. Ricord s a párisi orvosok többje ezen szer megjelenése óta minden más gyógyszereket mellőznek. Az injectio, a betegség kezdetekor a tokocskák idült esetekben, mikor a copahú, cubeba s más érczes alapokon fekvő injectiók hatása eredmény nélkül maradtak — alkalmaztatjuk. — A főraktár létezik TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a.

PATKÁNYOK ÉS EGEREK

biztos és gyors kiirtása

egy csász. kir. kizár. szabadalm. Irtsószér által. — Gyertya-alakban 1 darab ára 50 kr

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá:

Csáktornyan: Káráz A. — Keszthelyen: Wünsch F., — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Fülöp. — Sopronban: Pachhofer, — Varasdon: Halter D. F., — Verőcezen: Bész J. K. uraknál. 1298 (12-16)

JATSZÓ-MUVEK,

4-36 db. zeneművel, ezek közt pompás művek harangjátékkal, dob és harangjátékkal, fuvolával, éghangzatosokkal s mandurával.

Játszó-szelenczék

2-12 db zeneművel, utazó-szekrények, szivartartó imolák, fénykép-albumok, tintatartók és schweiczi házikók zenével, — mindezek finom faragványban vagy kifestve, továbbá bábok schweiczi öltözékben zenével s tánczoló: ezeket mint legújabb műtárgyakat tisztelettel ajánl Heller J. H. Bern-ben. Ezen művek, melyek kellemes hangjuknál fogva minden kedélyt felvidítanak — bár ne hiányoznának a salonokban s a betegok ágyainál. 1885 (2-8)

Erdőbírói állomás.

Gömörmegyében kebelezett Rozsnyó-bánya város erdőbírói állomása megüresedvén: azt elnyerni kívánók hiteles bizonyítványokkal felszerelendő folyamodványaitak jövő 1886-ik év január hó 1-én napjáig a városi bírói hivatalnak beküldeni sziveskedjenek.

Évi fizetése késszében 310 o. é. fthan, szabad lakás, tizenkét bécsi öl tiszifiban s más hivatalos járulékokban állapított meg. — Kelt Rozsnyón, 1885-ik évi nov. 14-ik napján tartott városi képviselői közgyűlésből. 1405 (2-8)

Titkos

BETEKSÉGEK,

ujjonnan keletkezettek

8 nap alatt

minőségre nézve

48 óra alatt

meggyógyíttatnak

dr. Fux J.

23 év óta fenálló rendelési intézetben, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnék.

Rendel: d. u. 1-4 óráig.

Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközöztetnek.

Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet 1376 (3-12)

KÁNYA JÓZSEF

(előbb Böhm és Kánya)

Pesten, József-tér 10-ik sz. a., ajánlja

minden évszakra

dúsan ellátott

legújabb bel- és külföldi

női-divatáru

raktárát.

1168 (12-0)

Egy okleveles erdősz,

ki 13 évig mint erdőmester szolgált, s felül 100,000 hold erdőt kezelt, az erdőkezelés minden azaiban, ugy az urberes erdő elkülönítési munkálatokban tökéletesen jártas, a magyar, német, latin, tót és román nyelveket beszéli, a legjobb oklevél s bizonyítványokkal el van látva, — 100 ujforint jutalmat ad annak, ki neki egy több évre biztosított erdőtisztá állomást szerez. Bővebben értekezhetni Pesten, magyar-utca 23. sz. alatt, 2-ik emelet, 10-ik ajtó, P. Ó. czim alatt. 1392 1/2 (3-8)

közhasznu nagy naptár

terjedelmes tiszti névtárral a legújabb adatok szerint szerkesztve.

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában,

Pesten (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvtáros és könyvkötőnél

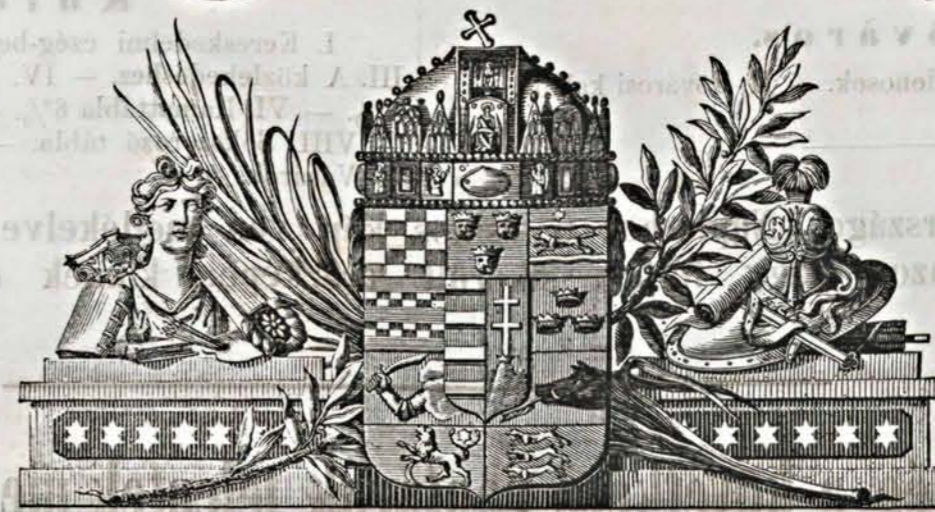
kapható:

Országos Naptár

1866.

1866.

Magyar-ország

és kapcsolt részei számára.

Szerkeszti Ökröss Bálint, köz- és váltóügyvéd és váltójegyző.

A magyar ideiglenes képviselőház ábrájával és 5 külön nyomtatott arczképpel (Majláth György, — Báró Sennyei Pál, — Kellemes Melczer István, — Gróf Belcredi Richard, — Gróf Eszterházy Mór) 400 kéthasábú lap, azonkívül 36 tiszta papir-lap. Csinosan füzve

ára 2 forint ausztr. ért.

Megrendelések melyek egyenesen a kiadó-hivatalhoz intéztetnek, bérmentesen küldetnek el. 10 példányra egy ingyenpéldány jár.

Az „Országos Naptár“ első évfolyama, mely két hóval ezeltől hirdette volt, megjelent.

A gazdag tartalom, mint alább olvashatni, meggyőzi a t. közönséget arról, hogy e válalattal érdekes és tanúságos évkönyvek sorát nyitottam meg, melyek különösen közhivatalokra, községek, ügyvédek, s a nagy közönségnek azon osztályaira nézve, melyeket a közügyek és hatóságok Magyarországon, a kapcsolt részekben és a birodalomban, — ugy-szintén hazánk és a külföld statistikája és történelme érdekelnek: egyáltalában nem nélkülözhetők.

A szerkesztő nem kimélt semmi fáradságot, hogy az „Országos Naptár“ mind terjedelménél, mind tárgyánál és berendezésénél fogva, naptárirodalmunkban az első helyet foglalja el; s én igyekeztem, hogy az, a belértékhez illő csinál állíttassék ki.

Az „Országos Naptár“ a szokott naptári részen, s a naplói jegyzeteknek és határidő-jegyzéknek szánt tiszta lapokon kívül két részből áll, a következő tartalommal:

Tartalom.

ELSŐ SZAKASZ.

Tiszti névtár.

I. A király. — A) A fels. uralkodóház. — B) A magyar királyok rendsora. — C) A királyi méltóság. — D) A királyi udvar. — II. Az országgyűlés. — A) Az országgyűlés szervezete. — B) Az országgyűlések évszáma, helye, nyomai. — III. Magyar királyi udv. cancellária. — IV. Magyar kir. helytartótanács. — V. Magyar kir. hétszemélyes tábla. VI. Királyi ítélőtábla. VII. Királyi váltófeltörvénysszék. — VIII. Királyi kerületi táblák. — IX. Első bir. királyi váltótörvénysszék. — X. Kir. ker. bányabírószék. — XI. A vármegyék. — Dunáninneni kerület. — Dunántuli kerület. — Tiszáninneni kerület. — Tiszántuli kerület. — Dunántuli rész. — XII. Jászkun-kerület. — XIII. Hajdu-kerület. — XIV. Szepesi kerület. — XV. Nagykikindai kerület. — XVI. Szab. kir. s egyéb rend. tanvárosok. — XVII. Erdélyország. — A) Erd. kir. udv. cancellária. — B) Kir. főkörmányszék. — C) Földterment. orsz. igazgatóság. — D) Róm. kath. egyh. alap. és iskolai bizottmány. — E) Tart. királyi

főszámvétség. — F) Kir. legfőbb törvényszék. — G) Erdélyi kir. ítélőtábla. — H) Kir. büntetőtörvények. — I) Vármegyék és vidékek. — J) Székelyszékek. — K) Szász hatóságok székek s vidékek. — L) Erdélyországi városok. — XVIII. Horvát. Tótország és Dalmátia. — A) Kir. udv. cancellaria. — B) Hétszemélyes tábla. — C) Kir. helytartótanács. — D) Földtehermentesítési igazgatóság. — E) Országos levéltár. — F) Báni tábla. — G) Kir. megyetörvényszékek. — H) Bányabirodságok. — I) Megyék. — K) Szab. királyi városok. — XIX. Ügyvédek. — A) Ügyvédek a fővárosban. — B) Ügyvédek a vidéken.

Egyházak és iskolák.

I. A rom. kath. egyház. — A) Érsekek és püspökök. — B) Káptalanok és nagyprépostok. — C) Szentszékek és házassági tvszékek. — D) A magyarorsz. szerz. rendek főnökei. — E) Pesti magy. kir. egyetem. — F) Papnöveldek, intézetek s főiskolák. — II. Az evang. protestáns egyházak. — A) Helvét hitv. egyház. — B) Ágostai hitv. egyház. — C) Tanodák. — III. Görög keleti egyház. — IV. Unitaria egyház Erdélyben. — V. Kir. államvizsgálati bizottmányok. — VI. Helytartótan. rend. a magántanulás és vizsgálat tárgyában.

Közlendek és egyletek.

I. Tudományos intézetek. — II. Hitel- és biztosítási egyletek. — III. Gazd. és ker. társulatok. — IV. Tanintézetek. — V. Művész. egyletek és intézetek. — VI. Segélyegyletek. — VII. Egészségügyi intézetek. — VIII. Casino-egyletek.

A főváros.

I. Pesti házak és háztulajdonosok. — II. Fővárosi kalauz.

Ezenkívül az Országos Naptárhoz 6 csinos kép van mellékelve, — u. m. az ujonnan épült országház, továbbá azon nagy férfiak sikerült arcképei, kiknek életrajzairól a tartalomban van említés.

Ugyanott még a következő naptárak jelentek meg és kaphatók:

István bácsi naptára,

vagyis családos házigazdáknak és gazdaszónyoknak, népnevelőknek, helység-elöljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium 1866. évre. Szerkeszti **Majer István.** XI-dik évi folyam. 8-rét. Füzve 50 kr.

Falusi gazda naptára

1866-iv közönséges évre.

A földmivelés, kertipar és gazdaság évi közlönye, földbirtokosok, kertészgazdák lelkészek, iskolatanítók és gazdatiszteknek ajánlva. Gönczy Pál, b. Nyári Gyula, Kégly Sándor, Ordódy Károly, Pezzer Armin, Reischer Endre és Vésey Venczel szakértő urak közreműködésével

szerkeszti **dr. Farkas Mihály,** földbirtokos. Második évfolyam.

Állandó állattenyésztési falnaptár melléklettel. Füzve 80 kr.

MÁSODIK SZAKASZ.

Magyarország a múlt évben.

I. Egy év története. — II. Törvényhozás. — 1. Közjogi rendeletek. — 2. Egyházi és oktatásügy. — 4. Kormányzat és közigazgatás. — 4. Fenyítőügy és eljárás. — 5. Polgári magányjog, váltó-, csőd- és bányaugy. — 6. Törvénykezési eljárás és bírói illetőség. — 7. Ipar- és kereskedelmi ügy. — 8. Pénzügy. — 9. Bélyeg- és illetékügy. — 10. Hadügy. — III. Magyar hirlapok 1865-ben.

Birodalmi ügyek.

I. Birodalmi alkotmány. — II. Birodalmi központi lf. hatóságok. — III. Kormányzat. — IV. Igazságügy. — V. Pénzügy. — VI. Hadügy. — VII. Népjogi képviselő.

Külföld.

I. Külállamok. — II. Világ-krónika.

Statistikai kalászkok.

Statistikai kalászkok.

Közlekedés.

I. Vasutak. — II. Gőzhajók. — III. Posta. — IV. Távirda.

Életrajzok.

Majláth György. — Báro Sennyei Pál. — Kellemesi Melczér István. — Gróf Belcredi Richárd. — Gróf Eszterházy Mór.

Különfélék.

I. Kereskedelmi czég-bejegyzés. — Gazdasági kiállítások. — III. A közlekedéshez. — IV. Kisorsolási naptár. — V. Kamattábla 5%. — VI. Kamattábla 6%. — VII. A pengő pénzek új ért. váltózt. — VIII. Sokszorozó tábla. — IX. Mértékek. — X. Bélyegtörvény. — Vásárok.

Protestáns képes-naptár

1866-ik évre.

Szerkesztette **BALLAGI MÓR,** tanár.

XII. évfolyam. — Bolti ára 50 krajczár újpénz.

Lidércz-naptár 1866.

Rémtörténetek, kalandok,

bünesetek, tündérrégék, csodás tünemények sat. gyűjteménye. **Sok képpel,** Füzve 60 kr.

Határidő-naptár,

mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, üzerek és utazók számára.

Kemény kötésben 1 forint 20 krajczár.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpn Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpn Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1865. november 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábozott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasensteint és Vogler. — M. Frankfurthban: Otto Mollen és Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppelik Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdasági Ügynökség is. József-ter, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Szent-Iványi Károly.

Egy régi jó hangzású név a magyar politikai élet küzdeleiben, egy harcedzett bajnok a magyar alkotmánynak sokszor elnyomott, megfogyott, de soha meg nem tört testőrseregéből! Egyike azon tisztá véru, szilárd alkatu hazafiaknak, kiknek bizalomgerjesztő alakját a látjuk, az elfajulás félelme messze száll tőlünk s a jellem és kitartás diadalába vetett hitünk új támaszt nyer. Szentiványi Szent-Iványi Károly az ország egyik előkelő és régi családjának ivadéka. A család, mely Liptó megye Szent-Iván községétől vette nevezetét, leginkább Liptó és Nógrád megyékben terjedett el s számos tekintélyes és vagyonos tagokkal bír.

Szent-Iványi Károly Besztercebányán született ugyan, 1802. évi januárban, de mint alább látni fogjuk, élete nagyobb részét Gömör megyében töltte, s itt volt nyilvános szereplésének hosszú ideig önként választott színpadja. — Gymnaziális tanulmányait nagyobb részt magán nevelés útján, de egy részt a pesti piaristák gymnasiumában is végezte. A jogi tudományokat Sárospatakon Kövytől, a híres jogtanártól hallgatta. Ezek bevégezte után csakhamar Gömör megyébe költözött, hol családja a Sajó regényes völgyében fekvő Sajó-Gömör mezővárosát megvette. Itt telepedett le az alig 22 éves ifju s csakhamar fölkereste a vágyainak s készségének megfelelő foglalkozást a közélet terén. 1824-ben az akkori gömör megyei főispáni helyettes gróf Zichy Ferencz tiszteletbeli aljegyzőnek nevezte ki s ezen első föllepés után évről évre tovább haladt a megyei szolgálat hivatalkörében. 1827-ben másod aljegyző, 1832-ben első aljegyző főjegyzői czimmal, 1836-ban pedig a nagyszámú nemességétől lakott, tekintélyes putnoki járásban főszolgabíró lett.

A megyei élet körében érdemeket és elismerést szerzett férfit később a közbizalom azon legkitüntetőbb foka is érte,

hogy Gömör megye részéről két ízben, 1839- és 1847-ben a pozsonyi országgyűlésre követül küldetett el. Az 1848-i boldog napokban Szent-Iványi Károly Gömör megye főispánjának nevezetett ki. S 1849-ben, midőn már borultak a fellegek hazánk felett, Csányi László után, ki a miniszteriumba lépett, mint erdélyországi kormánybiztos a testvérhazában működött. A bekövetkezett idők súlyát ő is érezte, s a forradalom elmúlása után állandóan Pesten telepedett meg s a közügyektől visszavonulva, meg nem tört reményekkel várta a nehéz idők lefolyását.

tökerület (melybe öt mezőváros s nagyszámú tekintélyes vasgyári telep esik) ismét egyhangulag és minden vetélytárs nélkül őt választá meg képviselőjének a küszöbön álló, nagy fontosságú országgyűlésre.

Ezek Szent-Iványi Károly nyilvános pályájának eddigi sarkpontjai, melyeket politikai működésének általános jellemrajzával egészítünk ki.

Valamint Gömör vármegye helyhatósági életében, eleitől fogva végig, mindig a szabadelvű pártnak volt tántoríthatatlan híve, s szép és erőteljes szónoklatával vezér szereplője: ugy az országos pályán is mindenkor a szabadelvű ellenzék soraiban foglalt helyet, s mint az országos tiszteletben álló Deák Ferencz egyik leghebbe barátja s elvtársa, szepültelen hazafisággal résztvevett mind azon eredmények fokozkenti kivívásában, melyek végre a közszellem által támogatott 1848-i törvényekben találtak méltó kifejezést.

Azonban az akkori idők népszerű férfiái épen oly bátorsággal bírtak fölfelé, mint lefelé! Mert valamint a kormánynak a törvénnyel ellenkező szándékai ellenében Gömör megye zöld asztalánál elhatározott, független állást foglalt el és semmi áldozattól vissza nem riadva a szabadelvű ellenzékét bátor lélekkel győzelemre segíté: épen ugy kész volt a vármegyét képező alsóbb rendű nemességnél népszerűségét is kockára vetni, ha tömeg megrögzött baliteletei a haza jóllétére irányzott elvekkel összeütközésbe jöttek. Az 1843. évi márcziusi megyei közgyűlésen egyedül fényes szónoklatának és megdöntetlen okainak sikerült a még

SZENT-IVÁNYI KÁROLY.
(Simonyi fényképe után.)

A jobb napok egy időre ismét felvirradtak s az 1861-i pesti országgyűlésen ott láttuk és hallottuk ismét Szent-Iványi Károlyt, ez uttal már mint a gömör megyei jolsvai választókerület képviselőjét. S épen a legközelebbi napokban történt, hogy ezen értelmes népből álló válasz-

akkor „szüzvállu“ köznemesség között a köztelherviselés eszméjét keresztülvinni. Azonban a bekövetkezett követválasztáskor a roszakaratu izgatók által felbőszített tömeg, a megyének a kor igényeivel megegyező korábbi nemes határozatát — az értelmiség minden ellentőrekvészi daczára — nyers